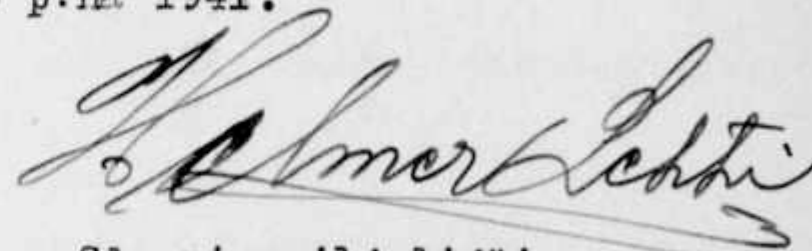

Sosialidemokraattiselle Eduskuntaryhmälle.

Sos.-dem.Eduskuntaryhmän valmistusvaliokunnan esittämän toivomuksen mukaisesti sos.-dem. pienviljelijäin neuvottelukunta on kokouksessaan 22. 10. 1941 käsitellyt sihteerinsä, toimittaja Helmer Lehden laatiman alustuksen pohjalta kysymystä asutustoiminnan nykyvaiheista ja niistä periaatteista, joita pika-, ja varsinaisessa asutustoiminnassa olisi vastaisuudessa noudatettava. Myöhemmin on asia erioittein ollut kokouksen nimittämän jaoston valmisteltavana ja seuraa jaoston lopullinen julkilausuma tätä liitteenä. Kun päätöksen perusteluna ollut varsinaista alustusta ei ole toistaiseksi monistettu, ei sitä ole liitetty tähän, mutta ilmoittaa neuvottelukunta olevansa valmis liittämään myöskin itse alustuksen eduskuntaryhmälle lähetettyyn ponsisarjaan, mikäli sellaista haluttaisiin.

Samalla pyydetään huomauttaa, että Helsingissä 23.11. pidetty Uudenmaan piiriä käsittävä sos.-dem. neuvottelukokous asettui kannattamaan pienviljelijäin neuvottelukunnan ponsia.

Helsingissä, marraskuun 25 p:nä 1941.

Sd. pienviljelijäin
neuvottelukunnan
sihtööri.

Sos.-dem. Pienviljelijäin Neuvottelukunta toteaa:

I. Maaseudun tilattoman väestön sekä lisä- ja laidunmaata tarvitsevien pientilallisten lukumäärä on ja tulee edelleenkin olemaan siksi suuri ja näiden väestöryhmien taloudellinen asema niin vaikea, että asutustoiminnan tehostaminen vastaisuudessa on kipeän tarpeen vaatima siitä huolimatta, että valtaosa Karjalan maataloussiirtoväestä palaa entiselle kotiseudulleen maatalouden harjoittajiksi.

II. Sen johdosta, ettei ole ollut yleistä ja yhtenäistä asuttamissuunnitelmaa eikä riittäviä mahdollisuuksia maan pakkolunastukseen, on tähänastisessa asutustoiminnassa havaittavissa monia suuria puutteita ja epäkohtia. Niinpä ei asutustoiminta ole läheskään aina kohdistunut seutuihin, jotka siihen erikoisen hyvin soveltuisivat, kun sitävastoin joillakin paikkakunnilla on syntynyt maataloudellista liika-asutusta, tilojen muodostuessa liian pieniksi, tilusten epäedullisiksi ja viljelijäperheiden toimeentulo vaikeaksi.

Myös asutustilojen korkea hinta on ollut tehokkaan asutustoiminnan esteenä ja vaikeuttanut näiden tilojen saamista kannattaviksi.

Neuvottelukunta hyväksyy vastaista asutustoimintaa varten seuraavat periaatteet:

1) Asutustoiminnan tehostaminen ja suunnitelmalliseksi saaminen edellyttää, että maata voidaan hankkia asuttamistarkoituksiin sieltä, missä maan tarvitsijoita on. Kun asuttamiskelpoinen maa on pääosaltaan yksityisten omistuksessa, on välttämätöntä, että maan pakkolunastusoikeutta suuresti entisestään laajennetaan. Pakkolunastuksessa ei kuitenkaan vastaisuudessa varsinkaan sosiaalisesti ja kunnallisesti tärkeiden laitosten eikä varsinaisten talonpoikaistilojen tai muiden sellaisten maiden osalta tarvitse mennä niin pitkälle kuin siirtoväen pika-asutuksessa tapahtui.

Asutustilojen hinta olisi valtion toimenpitein vastaisessa asutustoiminnassa järjestettävä asutustilallisille edullisemmaksi.

2) Kun varsinaisen asutuslain uudistaminen nykyoloja paremmin vastaavaksi veisi paljon aikaa, olisi lähiaikojen asutustoimintaa hoidettava pääasiassa nykyisen siirtoväen pika-asutuslain puitteissa, tätä lakia kuitenkin muuttamalla siten, että se takaisi mahdollisuuden muidenkin tilattomien kuin siirtoväen asuttamiseen. Pika-asutuslain toimeenpanoelimia olisi kehitettävä siten, että niiden toiminta tulisi joustavammaksi,

nopeammaksi ja huokeammaksi ja että asutustilallistenkin asiantuntemus olisi näissä kyllin voimakkaasti edustettuna.

3) Pika-asutustoimenpitein tähän mennessä muodostetut tilat olisi säilytettävä ja luovutettava, milloin se henkilö, jolle tila alunperin on tarkoitettu, palaa maanviljelijäksi takaisin Karjalaan, muille maan tarvitsijoille asutustilana viljeltäväksi, mikäli he henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan ja muutenkin ovat asutustilallisiksi soveliaita.

Ensi sija asutustiloja luovutettaessa olisi annettava kuitenkin siirtoväkeen kuuluville henkilöille, Heidän jälkeensä tulisi tiloja luovutettaessa ottaa huomioon:

- a) sotalesket ja invalidit tai heidän perheensä,
- b) maata haluavat rintamamiehet perheineen,
- c) maiden asuttamiseen luovutuksen takia toimensa menettäneet muonamiehet,
- d) muut maan tarvitsijat.

Tiloja luovutettaessa olisi suurperheiset hakijat asetettava muiden edelle, minkä lisäksi heille olisi perheellisyyden perusteella myönnettävä muitakin etuja.

4) Erikoista huomiota on pika-asutuksen yhteydessäkin kiinnitettävä liian pienien tilojen erilaisen lisämaan tarpeen tyydyttämiseen.

5) Pika-asutustilojen palauttaminen luovuttajatilalle saisi tulla kysymykseen vain erityisten syiden sitä vaatiessa. Näitä tiloja palautettaessa olisi huolehdittava m.m. siitä, että ne sosiaalisesti tärkeiden laitosten ja kuntien tilat sekä koulutilat, jotka pika-asutuksen johdosta tulisivat tarkoitustaan vastaamattomiksi, saavat niille välttämättömät maa-alueet.

Neuvottelukunta pitää tärkeänä, että asutustoimintaa johtamaan saada tähänastista enemmän käytännöllistä asiantuntemusta ja että tämän toiminnan johtoelimissä varataan vähäväkiselälle väestölle riittävä edustus.

olisi toisenlainen mies ulkoministerinä. Olen tämän jo aikaisemminkin tuonut esiin. On hyödyllistä kiteyttää keskustelu niihin ajatuksiin, joita ryhmän puheenjohtaja on lausumassaan esittänyt.

Linna: Kertoi asian käsittelystä ryhmän v.v. Ei kukaan ollut sillä kannalla, että hallituksesta olisi tämän asian vuoksi lähdettävä. Kun tämä asia oli esillä uusmaalaisten työväenjärjestöjen edustajain kokouksessa, joka pidettiin viime sunnuntaina Helsingissä, niin kaikki ymmärsivät miksi sopimukseen oli mentävä. Miltään taholta ei ilmoitettu vastalauseita.

Lumme: Hallituksen ja eduskunnan välit eivät ole aivan sellaiset kuin niiden pitäisi olla. Edustajat eivät nauti hallituksen luottamusta. Asiat on saatettu eduskunnan tietoon liian myöhään. Jos hallitus ei tänään luota eduskuntaan, niin voi tulla päivä, jolloin eduskunta ei luota hallitukseen. Kertoi miten eräästä "luottamuksellisesta" asiasta oli tiedetty Tampereella. Tuntuu nololta, että edustajat saatetaan asemaan, että he eivät tiedä eivätkä saa tietää asioiden oikeata laitaa. Eduskunnan ja hallituksen väliset suhteet olisi saatava paremmiksi.

Tuominen: Tiedusteli onko ryhmän v.v. hyväksynyt Tannerin lausuman. (Vastattiin: Ei ole ollut v.v. käsiteltävänä.) Tämän jälkeen puhuja esitti, mitä puoluetoimikunnassa esillä olleessa lausumassa sanotaan. Puhuja oli sitä mieltä, että puheenjohtajan lausumassa pitäisi olla kohta, jossa sanottaisiin, että on ollut taloudellinen välttämättömyys mennä paktiin. Ryhmän olisi hyväksyttävä sentapainen lausuma kuin työväenjärjestöjen yhteistyökomiteassa on hyväksytty. Esitti tämän jälkeen sanotusta lausumasta eräitä kohtia.

Kääriäinen: Sopimukseen meneminen oli ikävä asia, mutta se on hätä, joka kauppaa tekee. Työväestön piirissä ymmärretään mitä nälkä on. Lausumassa pitäisi olla sellainen henki, että hädän ja pakon alaisena on pitänyt sopimukseen mennä. Yhtyi Salmenojaan siinä, että hallitusta olisi siivottava. On hyvä olla joku lausuma, vaikkapa Tannerin yksinään esittämänä.

Tanner: Monet täällä esitetyt lausumat ovat olleet harvinaisen pessimistisiä. Itse koetan kuitenkin katsoa tätä asiaa optimistisesti. Palautti mieliin miten aikanaan suhtauduttiin Neuvostoliiton taholta esitettyihin vaatimuksiin. Silloin oli useita sellaisia ryhmän jäseniä, jotka olivat hermostuneita sen johdosta, että heidän mielestään ei riittävästi annettu peräksi. Nyt tulee esiin Saksan taholta ensimmäinen vaatimaton juttu ja sen johdosta on nos-

tettu niin kova melu. Puhujan mielestä ei kuitenkaan ole syytä levottomuuteen. On katsottu, että tällä paperilla olisi avattu tie saksalaisen järjestelmän valtaansaasylle täällä. Tämä asia ei riipu tästä paperista, vaan siitä minkälainen on Euroopan asema.-Puhuja huomautti, että esittämänsä lausuma on hänen yksityinen ajatuksensa, jonka hän on pyytänyt pöytäkirjaan merkitäväksi. Vastustan jyrkästi, että työväelle sanottaisiin, ettei enää ole mitään tehtävissä. Huomautti Tuomisen lausunnon johdosta, että puoluetolimikunnassa esillä ollut lausuma oli kirjoitettu niin pessimistiseen sävyyn, että hän oli kauhistunut sen sanamuotoa, joten ei ollut pitänyt sitä sopivana. Työväen keskusjärjestöjen yhteistolimikunta on nyt värkännyt toisen paperin, mutta sitäkään ei vielä ole mikään järjestö hyväksynyt. Ei siis ole sellaista paperia, jonka joku järjestö on hyväksynyt. Puhuja oikaisi eräitä Martti Peltosen esittämiä väitteitä. Martti Peltosen sanoi, että ainakin silloin on pantava vastaan kun tulisi kyseeseen kolmivaltasopimukseen liittyminen, mutta tästähän ei ollakaan erimielisiä. Kertoi mitä Saksan täkäläinen lähettiläs oli kolmivaltasopimuksesta sanonut ollessaan antikomintern-paktin johdosta presidentin luona. Tämä Blücherin lausuma merkittiin tyydytyksellä.-Lumpeen puheenvuoron johdosta puhuja huomautti, että ei ole kysymys siitä, että hallitus ei luottaisi eduskuntaan. On niin paljon sellaisia asioita, joista ei voida ennakolta tiedoittaa.

Keskustelun tähän päättyessä todettiin keskustelun olleen vastauksena kysymykseen.

4 §.

Pienviljelijäin neuvottelukunnan ohjelma pika- ja varsinaista asutustoimintaa varten.

Kokouksessaan 9 p:nä lokakuuta oli ryhmä päättänyt pyytää pienviljelijäin neuvottelukuntaa valmistelevasti käsittelemään pika-asutustoiminnan jatkamiskysymystä. Saamansa tehtävän mukaisesti oli pienviljelijäin neuvottelukunta asiaa käsitellyt ja valmistanut sen johdosta ponsien muotoon laaditun ohjelmaehdotuksen niistä periaatteista, joita pika- ja varsinaisessa asutustoiminnassa olisi vastaisuudessa noudatettava. Neuvottelukunnan ehdotus oli nyt sen sintheerin kirjelman ohella lähetetty ryhmälle. (Liite 1 ja 2)

Kivisalo: Ehdotan, että nyt jo määriteltäisiin ryhmän kanta tässä asiassa, ja että ryhmän kannaksi määrättäisiin seuraava:

vaa: pika-asutukseen eroitettuja maita ei yleensä olisi palautettava entisille omistajilleen paitsi kunnille ja erittäin painavista syistä muille yhtymille ja yhtä painavista syistä poikkeustapauksissa yksityisille. Yleensä nämä maat olisi käytettävä asutustyöhön.

Keskustelun tähän päättyessä päätettiin pienviljelijäin neuvottelukunnan ehdotus liittää pöytäkirjaan. Asiaan palataan myöhemmin.

5 §.

Lomanpyyntö.

Ryhmän jäsen Aattela pyysi puhujatehtävän vuoksi vapautusta eduskuntatyöstä lauantaiksi t.k:n 29 päiväksi.

Pyynnön suostuttiin v.v. ehdotuksen mukaisesti.

6 §.

Osallistuminen maanantaitalkoisiin.

Otettiin käsiteltäväksi suhtautuminen Aseveliliiton järjestämään maanantaitalkoot-nimiseen keräykseen.

Tuominen: Selosti millä tavalla maanantaitalkokeräys on järjestetty. Perusajatus on se, että jokainen talkooseen osallistuva luovuttaa kahdentoista maanantain osalta ensimmäisen tunnin palkan Aseveliliitolle käytettäväksi sen huoltotoimintaa varten. Ver-raten lynyessä ajassa on jo tullut yli 60,000 talkoositoumusta. Toivoo, että kaikki edustajat suhtautuisivat myönteisesti tähän asiaan. Talkoomaksun voi myös suorittaa yhdessä erässä. Ehkä ryhmän olisi tehtävä asiassa päätös.

Keskustelun tähän päättyessä päätettiin, että ryhmä osallistuu maanantaitalkokeräykseen.

7 §.

Ponsi palosuojelulain kolmannen käsittelyn yhteydessä.

Keskusteltiin ponsen esittämisestä eduskunnan hyväksyttäväksi palosuojelulain kolmannen käsittelyn yhteydessä.

Kajala: Ehdotti, että palosuojelulain kolmannen käsittelyn yhteydessä esitettäisiin eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus vakuutustoiminnan sosialisoinnista ja vakuutuspakosta, jotta ne vasta-vaatteet, joilla palosuojelumaksua vastustetaan, menettäisivät merkityksensä.

Keskustelun tähän päättyessä jätettiin asia v.v. harkittavaksi.

Kanta *Siilola* Tarkistettu: *Siilola* Vakuutuskassa: *Siilola* Puheenjohtaja: *Siilola*

Pöytäkirja tehty Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksessa 29 päivänä marraskuuta 1941 kello 16,20. Puhetta johti ryhmän varapuheenjohtaja O. Reinikainen ja pöytäkirjan laati ryhmän toinen sihteeri J. Lonkainen. Kokouksesta poissa-oleviksi merkittiin nimenhuudossa seuraavat ryhmän jäsenet: Aattela, ~~Ruuska~~, Hämäläinen, Jokinen, Sillanpää, Syrjänen, Turkia ja Turkkia.

1 §.

Ryhmän kannan merkitseminen eduskunnassa annettavaan tilanne-
selostukseen.

Puheenjohtaja ilmoitti kokoukselle, että kun eduskunnassa piakkoin tulee pääministeri antamaan selostuksen maamme sota- ja ulkopolitiittisesta asemasta ja ryhmä on aikaisemmin päättänyt antaa ed. Voionmaan tehtäväksi puhua eduskunnassa annetun selostuksen jälkeen ryhmän puolesta, jossa puhevuorossa tulee ryhmän kanta annettuun selostukseen merkityksi, on kokous kutsuttu koolle tarkastamaan niitä ajatuksia joita ed. Voionmaa tulee lausunnossaan esittämään. Näin ollen luovutti hän puheenvuoron ed. Voionmaalle.

Ed. Voionmaa ilmoitti, että sen lausuntoluonnoksen, jonka hän tulee nyt ryhmälle esittämään, on tarkastanut se toimikunta, jonka ryhmä sitä varten oli asettanut ja johon kuuluivat edustajat Reinikainen ja Atos Virtanen. Lausuntoluonnos kuului seuraavasti:

Me olemme nyt yhteisesti vierittämässä paikoilleen niitä maamme ja kansamme kulmakiviä, joita suuret maailman mullistukset nyt niinkuin niin monta kertaa ennenkin pitkän historiamme aikana ovat jarruttaneet. Niin suuria kärsimyksiä kuin vihamieliset vieraat mahtajat ovatkin maallemme tuottaneet, lopuksi on kohtalo kuitenkin ollut sille suopea, tänäkin aikana myönteisempi kuin monelle muulle pienelle kansalle.

Kaikkia muita ihmeellisemmät ovat olleet itsenäisen maamme vaiheet yhä vielä riehuvan suurvaltasodan aikana. Ilman vähintäkään meidän puoleltamme annettua aihetta idän jättiläisvalta tasan kaksi vuotta sitten hyökkäsi Suomen kimppuun peittelemättömissä valloitus- ja tuhoamisaikomuksissa. Pienet kansat suhtautuivat niinä aikoina eri tavoin suuriin hyökkäyksiin. Suomella oli oma tapansa, jolla se säilytti itsekunnioituksensa ja saavutti maailmanmaineen. Mutta yksin jätetyn taistelijan voimat lopuksi uupuivat. Niin tuli tehtäväksi Moskovan

rauhansopimus 12 p:nä maaliskuuta viime vuonna.

Sitä rauhantekoa on täydellä syyllä sanottu "pakkorauhaksi". Rauhanteon, jotta se voisi olla pysyvä, tulee sisältää jotakin oikeutusta, jotakin kohtuutta. Tässä ei niitä ollut nimeksikään. Tämä rauhansopimus oli poliittinen väkivallanteko Suomea vastaan. Rauhansopimuksessa sanotaan sen tarkoituksena olleen Leningradin sekä Muurmännin kaupunkien ja rautatien turvaaminen. Todellisuudessa se silpoi Suomen alueet tunnoilla ja mitä vahingollisimmalla tavalla. Ei ole kumma, että moni kansanmaassamme jo alusta alkaen piti tällaista rauhaa kestävämmänä, koska katsoi, ettei kansa voi pitää pyhänä sopimuksia, jotka perustuvat huutavaan vääryyteen ja joilla maan itsenäisyys koetetaan tuhota. Kuitenkin siihen alistuttiin.

Tasavaltamme presidentti radiopuheessaan 26 p:nä viime kesäkuuta lausui: "Tottuneena pysymään antamassaan sanassa Suomen kansa tahtoo pitää sen sopimuksen, joka meidän Moskovassa ohi ollut pakkotehdä. Me sovimme hiljaisessa mielessämme, ja lausuimme sen lukemattomien kerran julki, että meidän oli valloittettava Karjalan nimeen liittyvät menetyksemme takaisin kotoisella uudistus- ja raivaustyöllä uusien rauhajemme sisäpuolella... Kostoajatus ei ole esiintynyt eikä toimintaamme johtanut. Suomen taholta pyrittiin unohtamaan kärsityt vääryydet ja nörpytykset, vaikka NL:n vastoin kaikkia kansainvälisen oikeuden ja moraalin vaatimuksia aloittaman hyökkäyssodan haavat kirvelivätkin meidän kansan sydämissä. Lähdimme siitä, että koska kerran elämme tässä maailmankolkassa sukupolvesta sukupolveen välittömässä Venäjän naapurisuudessa, niin suhteet siihen oli saatava järjestetyiksi. Me tahdoimme jälleen tapahtuneesta huolimatta, ryhtyä rakentamaan pysyväistä rauhaa NL:n kanssa."

Me tiedämme ja koko maailma tietää, millaiseksi muodotui Moskovin hallituksen menettely Suomea kohtaan heti rauhanteosta alkaen. Presidentin mainitussa radiopuheessa ja Suomen valkoisessa kirjasssa on lueteltu pöppömaton sarja painostusta, pakotusta meitä kohtanneita sekaantumisia Suomen sisäisiin asioihin ja ulkoisiin suhteisiin, talouselämään ja yhteiskuntaoloihin - turmionenteisiä uhkauksia kansanmaamme olemassaoloa vastaan.

Luottamuksen sellaiseen rauhanjärjestelmään, kunnioitukseen ja siveelliseen velvoituksen sillä tavoin pidettyyn sopimukseen täytyi väkisininkin hävitä kaikkien kansalaisten mielistä, Moskovin rauhansopimus on ollut moraalisesti kuollut jo ennenkuin uusi sota on sen käyttä-

lisesti kumonnut.

Tätä toistakin sota on kansamme viimeiseen saakka tahtonut välttää. Varmasti on Suomen kansan sisin toivo ollut, että se saisi puolueettomana pysyä erillään muun maailman ja suurvaltain sodasta ja että sillekin tehtäisiin oikeutta silloin kun rauhaa, oikeutta ja vapautta ryhdytään palauttamaan maailmaan. Meiltä kysymättä ovat kuitenkin suursodan pilvet ajautuneet maamme ääriin ja ilman meidän antamaamme aihetta sortajamme viisi kuukautta sitten hyökkäsi maastamme vastaan. Näin on maamme vedetty ja pakotettu tähän uuteen sotaan. Myönnettävä on, että Saksan armeijan musertava ryntäys neuvostoliittoa vastaan on ollut suureksi edunni ja huojuksiksi Suomen armeijalle. Suomelle on näin ollen auennut mahdollisuus uudelleen järjestetyin sotavoimin saada teoillaan korjatuksi Moskovassa kärsimänsä vääryydet ja palauttaa siltä ryöstetyt alueet jälleen isänmaan yhteyteen. Sikäli on sotamme täysin omaa kansallista sotaamme, vaikka suurvaltasota raivoaakin maamme eri äärien läheisyydessä.

Sodan tulos on meidän kohdaltamme siksi selvä, että on ryhdyttävä niihin valtiotoimiin, joita palautettavain alueiden liittämisen maahan edellyttää. Ei liene maailmassa sitä sivistynyttä kansaa, millä taistelevalla puolella sen mieli muuten lieneekin, joka tahtoisin tai voisi tätä luonnollista oikeutta Suomelta kieltää. Tämä on ollut meidän sotamme suuri pääasia, joka nyt on saatettavissa järjestykseen. Me uskomme, että ylösnousseessa Karjalassa ja koko uudelleen eheytyvässä isänmaassa on alkava uusi onnellisempi elämänaika suunnattoman työn ja kansanvaltaisen valtio- ja yhteiskuntajärjestelmän pohjalla ja suojassa.

Mutta tähän suureen pääasiaan liittyy vielä yksi huoli: maamme rajain turvaaminen. Pienen kansamme osalle tulleet kaksi veristä sota lyhyen ajan kuluessa todistavat tämän turvallisuuden välttämättömyyden. Ja tähän kysymykseen sisältyy erottamattomasti toinen: rajankaisten karjalaisten kohtalo. Näissä tarkoituksissa viipyvät Suomen sota voimat itärajan takaisilla lähialueilla. Ei ole lupa taistelujen yhä jatkuessa sivustapäin puuttua sodan kulkuun ja sen johtoa koskeviin asioihin. Mutta olisi epäinhimillistä ja epäkansallista jos tässä tilaisuudessa unohtaisimme sen suomalaisen kansanosan, joka Itä-Karjalassa sodan jalkoihin joutuneena odottaa vapautumisensa hetkeä pitkään vuosisatain sorrosta ja pimeydestä.

On kohtalon katkeraa ivaa, että juuri Vienen ja Aunuksen karjalaisten vanha asuinseutu on ollut vihollistemme tärkeimpiä hyökkäys-

asemia maatumme vastaan. Karjalaisten laajaa kotimaata on vuosisatain vihan ja vainon aikana armottomasti leikeltä ja pirstottu. Mutta maantieteen, kielen ja kansallisuuden punomia yhdyssiteitä eivät mitkään ulkonaiset tapaukset ole voineet katkoa. Kalevala ja kirjakielimme todistavat ikuisesti siitä kiittollisuudesta, jonka suomalainen kulttuuri on velkaa Itä-Karjalalle. "Niinkuin Itä-Karjala on maantieteellisesti erottamaton osa Fennoskandiaa ja sen kansa etnillisesti osa Suomen kansaa - pätevä asiantuntija on näinä päivinä kirjoittanut - niin myös Itä-Karjalan kansankieli on väärentämätöntä suomea. Suomen ~~kansankieli~~ ~~kansankieli~~ kieli kokonaisuudessaan kohoamisestaan vivahdusriikkaaksi sivistyksen kieleksi huomattavalta osalta kiittää itäkarjalais-ta kansanrunoutta! Eikö tällainen vanha, jalo kansanheimo ole ansainnut vapautta ja itsemääräämisoikeutta sekä paikkaa meidän rinnallemme kansain yhteisössä?

Tuntien velvollisuutensa Itä-Karjalan kansaa kohtaan Suomi Tarton rauhanneuvotteluissa 1920 vaati ja sai tunnustetuksi Itä-Karjalalle kansallisen itsehallinto-oikeuden - tosin määrätynlaisen. Venäläisen valta ei täyttänyt sitoumustaan ja turhaan Suomen hallitus koetti saada Haagin kansainvälisessä tuomioistuimessa aikaan asiallista päätöstä siinä kohden. Ratkaisematon vanha kysymys on nyt omalla painollaan tullut esille uudessa yhteydessä. Ei Neuvostoliittokaan ole voinut enää kieltää karjalaisten kansallista oikeutta. Määräsihän Moskovan hallitus 1939 että oli muodostettava "autonoominen suomalais-karjalainen neuvostotasavalta", jonka virallinen kieli oli oleva suomi. Ja tunnettu "Pravda"-lehti kirjoitti samoihin aikoihin enteellisemmin kuin tiesikään: "On tullut aika toteuttaa Suomen kansan vuosisataiset toiveet Karjalan yhdistämisestä yhtenäiseen Suomen valtioon..." Anglosaksilaiset maat, jotka eivät ole kiistäneet Suomen oikeutta vuoden 1939 rajain palauttamiseksi, vaikka tällä hetkellä ovatkin Neuvostoliiton suurpoliittisia liittolaisia tai auttajia, tunnustanevat suomalaisten näkökantain oikeuteen Itä-Karjalan kysymyksessä. Varma toivomme ja uskomme on, että kun kärsiväin kansain jo kiihkeästi ikävöimää rauhaa Euroopassa ruvetaan yhteisesti rakentamaan, Itä-Karjalan oikeus, Tarton rauhansopimuksen ~~hen~~ hengessä, on tuleva täysin tunnustetuksi ja sen asema järjestettäväksi siten, että tuo vainojen ja sotain raastama alue muuttuu rauhan ja turvallisuuden takeeksi Karjalalle itselleen, Suomelle ja koko Pohjolalle.

Herra Puhemies! Sosialidemokraattinen ryhmä haluaa ylläpitä-tatulla tavalla kannattaa isänmaan eheyttämiseksi ja turvaamiseksi sitä

sitä valtiotekoa, johon nyt on ryhdytty ja jonka onnellinen perille-saattaminen on meidän kaikkien yhteinen ja hartein toivo. Ryhmämme ää-nestä siis yksinkertaiseen päiväjärjestykseen siirtymisen puolesta.

Ennenkuin edellisesitetyn lausuntoluonnoksen johdosta ryhdyttiin keskustelemaan, ilmoitti puheenjohtaja pääministerin ilmoittaneen, että Englannin puolesta on Suomelle jätetty uusi nootti, joka ei ole vaatimuksiin nähden niin pitkälle menevä kuin aikaisempi, mutta jossa edelleen painostetaan maatumme sotatoimien lopettamiseksi.

Lausuntoluonnoksen johdosta syntyneessä keskustelussa

Ed. Pekkala ilmoitti yhtyvän lausunnon lopputulokseen. Yksityis-kohtiin nähden puhuja sanoi olevan yhtä ja toista huomauttamista. Niin-pä olisi siinä toivonut mainintaa siitä, että hallituksen ja eduskunnan suhteet eivät ole olleet niin normaalit kuin olisi ollut toivottavaa. Hallitus ei ole pitänyt eduskuntaa aina tapahtumien tasalla ja monesti on eduskunta joutunut jo tapahtuneiden tosiasioiden eteen voimatta sit-ten enää asioihin suurestikaan vaikuttaa. Että vastaisuudessa saataisiin tähän asiointilaan korjaus, olisi siitä ryhmämme puolesta annettavassa lausunnossa mainittava.

Ed. Bryggari sanoi lausunnon olevan samanlaisen pyöreän ja mi-tään sanomattoman kuin yleensä tällaisissa tapauksissa aikaisemminkin. Puhujan mielestä Karjalan kysymystä koskevassa kohdassa ei olisi syytä niin laajaan ja selvään kannanmerkintään kuin lausuntoluonnoksessa esiin-tyy. Siinä olisi oltava varovainen. Yhtyi Pekkalaan mikäli on kysymys hal-lituksen ja eduskunnan välisistä suhteista, jotka eivät ole olleet sellai-set kuin parlamentaarisesti hallituksessa maassa on edellytettävä. Puhuja huomautti, että vastaista rauhaa ajatellen olisi syytä muistaa Tarton rauha ja esiinnyttävä sen mukaisesti.

Ed. Voionmaa oli myös Pekkalan kannalla mikäli on puhe hallituk-sen ja eduskunnan välisistä suhteista. Siitä on kuitenkin vaikea tämän lausunnon yhteydessä sanoa, vaan on siitä huomautettava erikseen. Mitä taas Karjalan asiaan tulee, on siihen kajottava, koska pääministerin pu-heessa tämä asia on selvästi sanottu.

Ed. Kilpi oli Bryggarin kannalla siinä, että ryhmämme lausunnossa olisi enemmän tehostettava Tarton rauhan henkeä. Puhujan mielestä päämi-nisterin ~~puhe~~ puhe on hirvittävä. Siinä ei puhuta rauhan mahdollisuuk-sista mitään, joten siitä ei näytä olevan toiveitakaan. Sen sijaan on suuri huomio kohdistettu Karjalan, Viron, Inkerin y. m. kysymyksille ja näin ollen avattu eteen lähitulevaisuus, joka ei suinkaan ole lohdullinen.

Ed. Tanner huomautti edellisen lausunnon johdosta, että Kilpi ottanut asian liian hermostuneesti. Eihän tarkoituksena ole lähteä Viroon eikä muuannekaan, mutta tällaisen asian yhteydessä ei heimokysymystä voine sivuuttaa.

Ed. Velling piti Voionmaan lausuntoluonnosta liian pitkänä ja runollisena, eikä se kuvasta tällä hetkellä kansan mielialoja. Jos kansa vastaisuudessa Voionmaan lausuntoon tutustuu ja tietää sen annetun sosiaalidemokraattisen ryhmän nimissä, niin mitähän se sanookaan. Lausuntoa olisi puhujan mielstä lyhennettävä ja oltava monessakin suhteessa varovaisempi. Hallituksen lausunnossa ei esiinny sanaakaan sodan päämääristä. Siinä on myös liian paljon eräiden suurvaltojen kehua, joten näissä suhteissa ryhmämme voisi esittää joitakin toivomuksia. Ei myös meidän puoleltamme ole syytä alleviivata Karjalan, Inkerin y.m. valloituksia, vaan pitäisi ryhmämme puolesta annetun lausunnon olla lyhyt ja asiallinen.

Ed. Voionmaan mielestä ei Velling tunnu olevan tyytyväinen mihinkään ei pääministerin lausuntoon eikä myös tähän ryhmämme puolesta tarkoitettuun lausuntoluonnokseen. Kuitenkaan ei Velling ole kyennyt antamaan tarkempia suuntaviivoja mitä meidän olisi sanottava. ^{Ilmoitti olevansa} ~~Olisi~~ valmis otamaan lausunton ^{viimeiseen} kappaleeseen tehostetun maininnan Tarton rauhansopimuksen hengestä. Puhuja esitti tästä ajatusluonnoksen. Mitä taas tulee tämän lausunnon lennokkuuteen ja runollisuuteen, joka ei tunnut Vellingiä miellyttävän, on siitä sanottava, että runollisuus on tälle ki lievämpi paha kuin fanaattinen kiihko.

Ed. Tuominen: On valitettavaa, että ryhmä sai näin vähän aikaa näin suuren asian käsittelemistä varten. Haluan sen vuoksi merkitä ryhmän pöytäkirjaan tästä mielipiteeni ja toivoa, että suurten asioiden käsittelylle annetaan ryhmässä enemmän mahdollisuuksia. Mitä Karjalan kysymykseen tulee, josta ryhmän lausuntoluonnoksessa on niin voimakkaasti puhuttu, on siitä sanottava, että jos se tulee ryhmän kantamien rintamamiesten tietoon, on siellä tapahtuva silloin jyrkkä mielialan muutos. Ja se on meille vahinko. Siksi ei pitäisi lausunnossa mennä näin pitkälle. Olisi ollut toivottavaa, että lausunnossaan olisi ryhmä ~~sanonut~~ ^{nut} jotakin myös antikomitern sopimuksesta. Tulevaisuuteen nähden on suotavaa, että ryhmälle annetaan tilaisuus merkitä kantansa muistakin mahdollisesti tehtävistä sopimuksista.

Ed. Huotari yhtyi ed. Tuomisen lausuntoon. Rintamamiehet odottavat, että ryhmä tekisi voitavansa sodan loppumiseksi. Puhujan mielestä olisi lausunnossa tästä asiasta jotakin sanottava.

Ed. Hiltunen piti Voionmaan lausuntoluonnosta hyvänä ja varovaisena ja toivoi ryhmän sen hyväksyvän.

Ed. Kulovaara ja Pitkäsilta valittivat sitä, että asian käsittelylle oli varattu liian vähän aikaa, sekä toivoivat vastaisuuteen nähdessä tällaisten suurten asiain perusteellisempaa käsittelyä.

Keskustelun päätyttyä tähän päätti ryhmä ottaa huomioon ed. Pekkalan ehdotuksen, jonka mukaan lausuntoon otetaan kohta, missä huomautetaan hallituksen ja eduskunnan suhteiden muodostuvan läheisemmiksi ja luottamuksellisemmiksi. Niin ikään päätettiin ottaa lausuntoon maininta, joka tehostaa Tarton rauhan ~~hengen~~ hengen säilyttämistä vastaisuudessakin. Edelleen päätettiin tarkistaa sanontaa Karjalan ja muiden heimokansojen kysymyksessä.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Oskari Kari
Puheenjohtaja.

Jussi Lontainen
Sihteeri.

Pöytäkirja tarkastettu:

Liijo Rontala

J. E. Malmi

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 2 p:nä joulukuuta 1941. Kokous alkoi kello 17,05. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Aarnio-koski, Hakkila, Jokinen, Kupari, Lehtokoski, Linna, Lumme, Paasonen, Pek-kala, Peltonen, M., Penttala, Perho, Pyy, Sillanpää (ulkomailla), Welling ja Wenman. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Puheenjohtaja lausuu ryhmän uudet jäsenet tervetulleiksi.

Puheenjohtaja Tanner lausui ryhmän uudet jäsenet: Härmän, Nurmisen, Railon ja Vallan tervetulleiksi eduskuntatyöhön. Toivoi, että heistä on paljon apua eduskuntatyössä. Huomautti leikillisesti, että toivottavasti heissä ei ole "perinnöllisiä taipumuksia".

2 §.

Verohallituksen perustamista koskevan lain äänes- täminen lepäämään yli vaalien.

Puheenjohtaja Tanner selosti maalaisliiton eduskuntaryh-
män kannanottoa hallituksen esitykseen laiksi verohallituksen
perustamisesta. Maalaisliiton ryhmä on lähettänyt kirjelman halli-
tuksessa oleville maalaisliittolaisille ja siinä on lausuttu ryh-
män tyytymättömyys siitä, että he ovat antaneet tällaisen lakiesi-
tyksen tulla eduskuntaan. Edelleen on ryhmä päättänyt, että maa-
laisliittolaisten ministerienkin on äänestettävä lain lepäämään
jättämisen puolesta, ja elleivät he näin menettele, on heidän erot-
tava hallituksesta. Vielä on ryhmä päättänyt, että jos eduskunta
maalaisliiton vastustuksesta huolimatta lain hyväksyy, niin maa-
laisliittolaisten on erottava hallituksesta. Kuten huomataan, on
maalaisliiton ryhmä tehnyt tästä ison asian, ja kaikki maalaisliit-
tolaiset edustajat on komennettu tänne edustajatehtävänsä hoita-
maan. Nyt on sosialidemokraattisen ryhmän päätettävä miten se
suhtautuu esitykseen, vaikka kannanottomme oikeastaan on jo tullut
määritellyksi.

Päätettiin yksimielisesti, että yksikään ryhmän jäsen ei
äänestä k.o. lakiesityksen hylkäämisen eikä sen lepäämään jättämi-
sen puolesta.

3 §.

Englannin uusi nootti.

Puheenjohtaja Tanner ilmoitti, että Englannin hallitus on viime perjantaina jättänyt Suomelle uuden nootin, joka poikkeaa eräissä tärkeissä kohdassa aikaisemmasta. Edellisessä nootissa vaati Englanti, että Suomi vetäisi joukkonsa pois nykyisistä asemistaan vuoden 1939 rajojen paikkeille. Nyt ei vaadita tätä, mutta vaaditaan Suomea lopettamaan sotatoimensa. Myöskin Romanian ja Unkarille on lähetetty samanlainen nootti. Unkari ei aio vastata, koska se ei muuttaisi asiaintilaa. Romania vastaa noottiin. Mitä Suomen puolesta annettavaan vastaukseen tulee, niin sen antaminen on nyt helppoa, koska tarkoituksemme käyvät yhteen Englannin nootissa olevan esityksen kanssa. Viittasi Mannerheimin päiväkäskyyn. Nyt tulee, lausui puhuja, olemaan helpompi päästä yhteisymmärrykseen Englannin kanssa. Englannissa on piirejä, jotka toivovat, että tämä asia selviäisi.

Syrjänen: Onko Saksan kanssa ollut neuvotteluja suomalaisten joukkojen kotiuttamisesta?

Tanner: Ulkoministeri Witting ilmoitti Berlinissä ollessaan, että Suomi ryhtyy kotiuttamaan joukkojaan. Suomen asemaa tunnuttiin ymmärrettävän.

Keskustelu päättyi tähän.

Asian johdosta ei tehty päätöstä.

4 §.

Elintarvikeasemaamme.

Puheenjohtaja Tanner selosti elintarvikeasemaamme. Ruotsi ei ole voinut antaa meille voita, ei kankaita eikä tekstiiliteollisuuden tarvitsemia raaka-aineita. Englanti estää Ruotsin saamasta sellaisia tavaroita, joita se on luovuttanut Suomelle. Saksa on luvannut meille elintarvikkeita, m.m. perunaa ja viljaa, jätkeinä mainittua on jo luvattu 100,000 tonnia. Elintarvikkeiden saamisesta on marsalkka Göring antanut kunniasanansa.

Selostus merkittiin pöytäkirjaan.

5 §.

Lomanpyyntöjä.

Ryhmän jäsen Onni Peltonen pyysi kunnallisten tehtävien vuok-

si vapautusta eduskuntatyöstä t.k:n 5 päiväksi.

Ryhmän jäsen Uno Raatikainen pyysi puhujatehtävän vuoksi vapautusta eduskuntatyöstä samoin t.k:n 5 päiväksi.

Pyyntöihin suostuttiin.

V a k u u d e k s i :

Minni Rauni

Puheenjohtaja.

Urho Penttinen
Sihteeri.

T a r k i s t e t t u :

Anni Luotari

Simo Malkama

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta, joka pidettiin pankkivaliokunnan huoneessa eduskuntatalossa 12 p:nä joulukuuta 1941. Kokous alkoi kello 14,40. Saapuvilla olivat: Bryggari, Kilpi, Kulovaara, Kuusisto, Lepistö, Linna, Lonkainen, Peltonen, O., Syrjänen, Tanner, Tolonen, Welling, Wirtanen, Voionmaa ja Aattela, sekä kutsuttuna ryhmän jäsen Hiltunen. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Tuntemattomille sotilaille joulupaketteja.

Keskusteltiin ryhmän varojen myöntämisestä joulupakettien hankkimiseksi tuntemattomille sotilaille.

Päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että Sosialidemokraattiselle Työläisnaisliitolle luovutettaisiin ryhmän varoista tuhanen markkaa joulupakettien hankkimiseksi tuntemattomille sotilaille.

2 §.

Päätetään suhtautumisesta liikevaihtoverolakiin ehdotetusta uudesta 48 §:stä.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän kannan määrääminen liikevaihtoverolakiin ehdotettuun uuteen 48 §:ään.

Puheenjohtaja Tanner selosti maalaisliittolaisen Niukkasen ajamaa ja suuren valiokunnan lakiehdotukseen otettavaksi hyväksymää uutta 48 §:ää, jonka mukaan hallitukselle annettaisiin oikeus myöntää takaisinvalloittujen alueiden asukkaille sekä koko maassa esim. ilmapommituksen johdosta vahinkoja kärsineille erinäisissä tapauksissa vapautus liikevaihtoveron suorittamisesta. Pykälää on vaikea soveltaa käytäntöön ja se olisi poistettava lakiesityksestä.

Hiltunen: Selosti asian käsittelyä valtiovarainvaliokunnan asianomaisessa jaostossa. Asiantuntijat olivat Niukkasen ehdottamaa pykälää vastaan ja valiokunnan enemmistö hylkäsi Niukkasen ehdottaman pykälän. Pykälä on käytännössä mahdoton. Liikevaihtoverokonttorin työ käy mahdottomaksi. Ministeri Koivistokin on vastustanut pykälän lakiin ottamista. Kun suuri valiokunta on ottanut Niukkasen pykälän lakiin, ei asiaa enää ole oikeilla raiteilla.

Welling: Niukkasen ehdotus hylättiin valtiovarainvaliokunnassa vain yhden äänen enemmistöllä. Suuressa valiokunnassa oli pykälällä suuri menestys. Pykälä tekee oikeutta karjalaisille ja yleen-

sä sotavahinkoja kärsineille asuinpaikasta riippumatta. Karjalassa on suoritettava valtava rakennustoiminta hävitettyjen alueiden kunnostamiseksi. Rakennustarvikkeiden hinnat ovat tavattomasti nousseet, niin että vaikka menetyistä omaisuudesta saataisiinkin sataprosenttinen korvaus, niin se ei kuitenkaan merkitseisi sitä, että korvaussummalla saataisiin hävitetyt talot uudelleen rakennetuiksi. Näinollen on oikeen ja kohtuullista, että rakennustarvikkeista ei tarvitseisi maksaa liikevaihtoveroa. Korvauslakia ei saatane sellaiseksi, että sen perusteella saataisiin menetetyistä omaisuudesta täysi korvaus nykyisten hintojen mukaan laskettuna. Ryhmän ei olisi voimakkeinoin koetettava estää suuren valiokunnan ehdotuksen hyväksymistä. Asian olisi annettava mennä suuren valiokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Bryggari: Liikevaihtoverolakiin ei voida sisällyttää korvauslain piiriin kuuluvaa asiaa. Lain valvonta tulee mahdottomaksi jos Niukkasen pykälä lakiin sisällytetään. On käytettävä kaikki keinot Niukkasen pykälän vastustamiseksi.

Kulovaara: Selosti asian käsittelyä suuren valiokunnan jaostossa. Niukkasen pykälä koskee kaikkia sotavahinkoalueita. Huomautti, että ne, jotka jo ovat uudelleen rakentaneet pommituksissa tuhoutuneet rakennuksensa, joutuvat huonompaan asemaan, koska ovat joutuneet rakennustarvikkeistaan maksamaan liikevaihtoveroa. Niukkasen pykälän käytäntöön soveltuttamista ainakin köyhän kansan kohdalta vaikeuttaa se, että olisi hankittava lisenssi liikevaihtoverosta vapaiden tarvikkeiden saantia varten. Köyhä kansa on kuitenkin yleensä haluton lisensejä hankkimaan, niiden hankkiminen kun edellyttää juoksua, puuhaa ja vissiä taitoakin. Niukkasen pykälä on käytännössä mahdoton toteuttaa, eikä sovi tähän lakiin.

Tanner: On outoa, että joka lakiin sotketaan karjalaisten asiaa. Jos k.o. pykälä hyväksytään, niin lakia ei voida valvoa. Meillä on eräs kokemus: Petsamon tullivapaus. Kertoi lähettäneensä tarkastajia tutkimaan Petsamossa sattuneita tapauksia. Tarkastajat olivat saaneet selville pöyristyttäviä seikkoja.

Aattela: Selosti asian käsittelyä valtiovarainvaliokunnassa. Jaoston puheenjohtaja Cajander kannatti Niukkasen pykälän hyväksymistä, koska se hänen mielestään ei velvoittanut hallitusta mihinkään vaan on verrattavissa toivomusaloitteeseen. Liikevaihtoverolaki on pysyväiseksi suunniteltu laki, mutta Niukkasen pykälä on poikkeuslain luontoinen ja tästäkään syystä tämä pykälä ei so-

vellu liikevaihtoverolakiin.

Syrjänen: Niukkasen pykälä on mahdoton, eikä sovi liikevaihtoverolakiin.

Welling: Pykälällä on karjalaiselle väestölle suuri taloudellinen merkitys. On liioiteltu lain käytäntöön soveltamista, jos k.o. pykälä lakiin sisällytetään. Verovapauden alaisiksihan tulisivat vain verraten harvalukuiset artikkelit, etupäässä raskaat rakennustarvikkeet.

Tanner: Pykälällä on vielä se ikävä puoli, että verovapauden myöntäminen jätettäisiin valtioneuvoston harkittavaksi. Eduskunnan olisi määrättävä mitkä tavarat ovat liikevaihtoverosta vapaita kun niitä takaisinvaltatulla alueella ostetaan.

Keskustelun tähän päättyessä todettiin, että valmistava valiokunta on valtiovarainvaliokunnan mietinnön kannalla mikäli on kysymys ehdotetun uuden 48 §:n ottamisesta liikevaihtoverolakiin.

Tämän jälkeen otettiin Hiltusen ehdotuksesta käsiteltäväksi ravintola- ja kahvilaliikkeiden suoritettavaksi määrättävä liikevaihtovero.

Keskustelun päätyttyä päätettiin ryhmäkokoukselle ehdotta, että Hiltuselle annettaisiin oikeus lakiesityksen toisessa käsittelyssä ehdottaa muutoksen tekemistä ravintola- ja kahvilaliikkeiden liikevaihtoveroon, ja että Hiltusen ehdotusta ryhmän jäsenet kannataisivat.

V a k u u d e k s i :

M. Tanner

Puheenjohtaja.

Yrjö Rattila
Sihteeri.

Pöytäkirja
=====

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 12 p:nä joulukuuta 1941. Kokous alkoi kello 15,15. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Andersson, G., Fagerholm, Hakala, Hakkila, Hillelä, Komu, Lehtokoski, Pekkala, Pitkäsilta, Reinikainen, Salovaara ja Turkka. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Puheenjohtaja lausuu ryhmän uudet jäsenet Huhdan ja Lindmanin tervetulleiksi.

Puheenjohtaja Tanner lausui ryhmän uudet jäsenet: Huhdan ja Lindmanin, jotka nyt olivat valtakirjansa saatuaan saapuneet eduskuntaan, tervetulleiksi eduskuntatyöhön.

2 §.

Tuntemattomille sotilaille joulupaketteja.

Päätettiin v.v. ehdotuksesta Sosialidemokraattiselle Työläisnaisliitolle luovuttaa ryhmän varoista tuhannen markkaa joulupakettien hankkimiseksi tuntemattomille sotilaille.

3 §.

Liikevaihtoverolaki.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän kannan määrääminen parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä olevaan liikevaihtoverolakiin ehdotettuun uuteen 48 §:ään, sekä eräisiin muihin lakiesitykseen ehdotettaviin muutoksiin.

Puheenjohtaja Tanner selosti maalaisliittolaisen Niukkasen ehdottamaa ja suuren valiokunnan lakiesitykseen otettavaksi hyväksymää uutta 48 §:ää, jonka mukaan hallitukselle annettaisiin oikeus myöntää takaisinvallattujen alueiden asukaille sekä koko maassa esim. ilmapommituksen johdosta vahinkoja kärsineille erinäisissä tapauksissa vapautus liikevaihtoveron suorittamisesta.

Valmistavassa valiokunnassa, jossa asia oli käsiteltävänä, kyllä tunnettiin ymmärtämystä pykälää kohtaan, mutta katsottiin, että siinä esitetty asia on korvauslain luontoinen eikä sovi tähän lakiin. Jos laki hyväksytään suuren valiokunnan ehdottamassa muodossa, niin sen valvonta tulee kovin vaikeaksi ja väärinkäytöksiä tulee tapahtumaan. Valvontaa vaikeuttaa sekin, että verohelpoitusta

olisi pykälän edellyttämässä tapauksissa myönnettävä koko valtakunnan alueella. Valmistavassa valiokunnassa huomautettiin myös siitä, että tämän pykälän lakiin ottamisella saatettaisiin valtioneuvosto vaikeaan asemaan. Eduskunnan olisi otettava vastuu ja määrättävä mitkä tavarat määrättyissä tapauksissa ovat liikevaihtoverosta vapaita. Valmistava valiokunta on asettunut sille kannalle, että suuren valiokunnan hyväksymä uusi 48 § olisi lakiesityksestä poistettava.

Welling: Olen suuren valiokunnan mietinnön hyväksymisen kannalla. Karjalan edustajia ei pitäisi pakottaa noudattamaan ryhmän omaksumaa kantaa, jos se tulee olemaan kielteinen ehdotettuun uuteen 48 §:ään nähden. Lain valvonta ei tulisi kovin vaikeaksi, jos vain harvat tavaralajit, esim. raskaat rakennustarvikkeet, määrättaisiin liikevaihtoverosta vapaiksi. Valvontaa helpoittaisi vielä se, että tavaroiden valitus voitaisiin keskittää muutamien suurliikkeiden esim. osuuskauppojen haltuun. Tässä on suurista taloudellisista arvoista kysymys ja sen vuoksi olisi karjalaisille edustajille annettava "vapaat kädet".

Kivisalo: Ehdotetussa uudessa 48 §:ssä on kyseessä oikea asia, mutta se on esitetty väärässä paikassa. Ei ole puhuttava vain luovutetusta alueesta, sillä koko maa on joutunut sodan johdosta kärsimään, koska sotavahinkoja on eri puolilla maata. On puhuttu tyytymättömyydestä, mutta sitä esiintyy kaikissa asioissa.

Erich: Annan oikeutusta puheenjohtajan esittämille perusteluille, mutta olen toisella kannalla. Pykälän vaarallisuutta on liioiteltu. Kannatti Wellingin ehdotusta ja ehdotti lisäksi, että ne ryhmän jäsenet, jotka suuressa valiokunnassa ovat kannattaneet k.o. pykälän lakiin ottamista, saisivat olla poissa äänestyksestä.

Hiltunen: Perusteli kielteistä kantaansa ehdotetun uuden 48 §:n suhteen. Liikevaihtoverolaki on tarkoitettu pysyväksi laiksi, mutta jälleenrakennustyö on poikkeusluontoinen asia, joten k.o. pykälä ei tänäkään vuoksi sovellu liikevaihtoverolakiin.

Tuominen: Valmistavan valiokunnan kanta on oikea. Kaikkien ryhmän jäsenten on noudatettava ryhmän päätöstä.

Kulovaara: Eri puolilla maata on sodan johdosta vahinkoja kärsineitä, jos siis liikevaihtoverolakiin tulisi huojuksia, niin silloin on maan kaikki asukkaat asetettava samaan asemaan, mikäli ovat vahinkoja sodan johdosta kärsineet. Korvauslaki on uudelleen säädettävä ja perinpohjaisesti korjattava, ja siinä yh-

teydessä on silloin hoidettava sekin asia, jota nyt yritetään hoitaa tämän uuden 48 §:n avulla.

Kuittinen: Huomautti liikevaihtoverolakesityksen 47 §:stä, joka puhujan mielestä on rinnastettavissa ehdotettuun uuteen 48 §:ään. Takaisivallatun alueen asukkaat tarvitseisivat välttämättä sellaisen verohuojennuksen kuin 48 §:ssä edellytetään. Yksin Enssossa on tuhoutunut 535 rakennusta. Naista on suurin osa vähäraisten omistamia. Ryhmä ei voine pakottaa meitä karjalaisia edustajia niin, ettemme voisi ajaa valitsijaimme etuja.

Salmenoja: Selosti asian käsittelyä parailaan toimivan verokomitean asianomaisessa jaostossa. Verokomiteassa pyrittiin liikevaihtoverolaki saamaan sellaiseksi, että siinä olisi mahdollisimman vähän poikkeuksia, mikä helpoittaisi sen käytäntöön soveltamista. Tältä kannalta arvostaen olen pelolla ajatellut ehdotetun 48 §:n lakiin sisällyttämistä. Kuittinen huomautti lakiesitykseen sisältyvästä 47 §:stä, mutta tämä pykälä otettiin esitykseen sen johdosta, että liikevaihtoverolakia esitetään muutettavaksi niin, että koneiden, laitteiden ja kuljetusvälineiden verovapaus yleensä poistettaisiin. Kun kuitenkin uusia teollisuuslaitoksia perustettaessa voisi käydä kovin raskaaksi suorittaa niihin hankittavista koneista ja laitteista veroa, niin katsottiin tarpeelliseksi antaa hallitukselle oikeus määrättyissä tapauksissa myöntää verohelpoituksia. Puhuja vastusti jyrkästi ehdotetun 48 §:n ottamista lakiesitykseen.

Salmela-Järvinen: Karjalaiset edustajat ovat tuijottaneet liikaa tähän ehdotettuun 48 §:ään luullen siitä avun tulevan. Nykyisin voimassaolevassa liikevaihtoverolaissa on yleishyödyllisille laitoksille myönnetty verovapaus, mutta tätä on sanottujen laitosten ollut vaikea saada. Nyt voisi käydä niin, että karjalaisille annettaisiin kaunis lupaus, mutta ei käytännöllistä valuuttaa.

Bryggari: Kyseessä olevan pykälän mukaan voitaisiin verovapaina saada määrättyissä tapauksissa tavaroita kaikkialla maassa. Tämä vaikeuttaa lain valvontaa. Esitti erään asiaa valaisevan esimerkin. Jos suuren valiokunnan ehdotus hyväksytään, saatetaan hallitus vaikeaan asemaan, ja lain valvonta muodostuu kovin vaikeaksi.

Raatikainen, J.: Yhtyi Wellingin ja Erichin perusteluihin. Kun on sanottu, että tämä asia kuuluu korvauslain yhteyteen, niin pitäisi saada tietää, mille kannalle hallitus on asettunut esim. irtamiston täysimääräisenä korvaamiskysymyksessä.

Pyy: En ole Niukkanen ihaliija, mutta olen oman kokemukseni

perusteella tullut vakuuttuneeksi 48 §:n tarpeellisuudesta. Karjalaiset ovat aivan erikoisasemassa muihin suomalaisiin verraten, sillä heidät on ryöstetty kolmeen kertaan. Jos ryhmä asettuu vastustamaan k.o. pykälän lakiin ottamista, niin sillä vaikeutetaan sosialidemokraattien asemaa karjalaisen väestön keskuudessa. Kannatti Wellingin ehdotusta. Jos saataisiin vakuus siitä, että irtaimistosta saadaan täysi korvaus, niin kannanotto olisi helppo suorittaa.

Keskustelun tähän päättyessä päätettiin kaikilla äänillä (ääniä ei laskettu) kahdeksaa ääntä vastaan hyväksyä v.v. ehdotus, joka tuli ryhmän päätökseksi.

Tämän jälkeen päätettiin kaikilla äänillä (ääniä ei laskettu) kuuttatoista ääntä vastaan, että "vapaita käsiä" ei myönnetä ryhmän jäsenille tässä asiassa.

Welling: Ilmoitan pöytäkirjaan merkittäväksi, etten tule noudattamaan ryhmän edellä tekemää päätöstä.

Tämän jälkeen päätettiin v.v. ehdotuksesta myöntää ryhmän jäsenelle Hiltuselle oikeus lakiesityksen toisessa käsittelyssä ehdottaa muutoksen tekemistä ravintola- ja kahvilaliikkeiden liikevaihtoveroon. Hiltusen ehdotusta kannatetaan ryhmän taholta.

Otettiin vielä Railon ehdotuksesta sivistysjärjestöjen opinkirjojen ja ohjekirjasten verovapautta koskeva asia käsiteltäväksi.

Railo: Pyysi, että hänelle annettaisiin oikeus ehdottaa liikevaihtoverolain toisessa käsittelyssä 5 §:n 4 mom. muuttamista siten, että momentti kuuluisi: "Sanoma- ja aikakauslehtien, tieteellisten julkaisusarjojen ja niihin sisältyvien julkaisujen sekä valtion avustusta nauttivien sivistystyöjärjestöjen julkaisut ja ohjekirjat, sekä...."

Keskustelun päätyttyä päätettiin, että Railo saa tehdä ehdotuksensa. Ryhmän jäsenet päättävät omakohtaisesti äänestävätkö ehdotuksen puolesta vaiko ei.

4 §.

Lomanpyyntöjä.

Ryhmän jäsenet Tuominen, Halonen, Jokinen ja Tanner pyysivät vapautusta eduskuntatyöstä t.k:n 15 päiväksi, ja samoin ryhmän jäsen Sinisalo t.k:n 16 päiväksi.

Pyyntöihin suostuttiin.

Vakuudeksi:

Tarkistettu:

Puheenjohtaja.

Sihteri.

Sos-dem, eduskunta-
ryhmä

Pöytäkirjat 1942

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 9 p:nä tammikuuta 1942. Kokous alkoi kello 15,30. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Fagerholm (Ruotsissa), Hakala, Karjalainen, Komu, Koponen, Paasonen, Salmenoja, Syrjänen, Turkia, Wenman ja Väisänen. Kokouksessa olivat saapuvilla puoluesihteerit A. Aaltonen, järjestösihteerit T. Aaltonen, puoluetoimistosta Janatuinen, sekä puoluetoimikunnan jäsenet Keto, E. Kilpi ja Paasio. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Osingon rajoittaminen.

Puheenjohtaja Tanner mainitsi, että on pantu erinäisiä voimia liikkeelle, jotta hallituksen esitystä laiksi osingon rajoittamisesta ei hyväksyttäisi valtiovarainvaliokunnan, joka pääasiassa on yhtynyt hallituksen esitykseen, mietinnön mukaisena, vaan siihen liitetyn valiokunnan pienen vähemmistön vastalauseen mukaisesti. On koetettu saada hallitustakin muuttamaan kantansa tässä asiassa.

Päätettiin yksimielisesti, että ryhmä kannattaa esityksen hyväksymistä valtiovarainvaliokunnan mietinnön mukaisena.

2 §.

Lomanpyyntö.

Ryhmän jäsen Lepistö pyysi yksityisasiaain vuoksi vapautusta eduskuntatyöstä lauantaiksi t.k:n 10 päiväksi.

Pyyntöön suostuttiin.

3 §.

Viipurin läänin itäisen vaalipiirin Sos.-dem. piiritoimiston kirjelmä.

Esiteltiin Viipurin läänin itäisen vaalipiirin Sos.-dem. piiritoimiston lähettämä kirjelmä, jossa selostetaan Viipurin läänin itäisen vaalipiirin sosialidemokraattisen järjestöväen Imatralla t.k:n 4 p:nä pitämän kokouksen päätöksiä. (Liite 1)

Merkittiin saapuneeksi.

4 §.

Tannerin selostus.

Puheenjohtaja Tanner selosti ryhmän jäsenille poliittisen ja sotilaallisen aseman kehittymistä maailmassa viimeksi kuluneiden

viikkojen aikana. Aluksi puhuja totesi, että senjälkeen kun Japani aloitti sodan Yhdysvaltoja ja Englantia vastaan on maailman-kuva suuresti muuttunut. Japani aloitti sotatoimensa hyökäten yl-lättäen amerikkalaisten eräitä m.m. Havaijilla olevia sotilaalli-sia tukikohtia vastaan, saavuttaen heti sotatoimiensa alkuvaihees-sa huomattavaa menestystä. Kertoi tämän jälkeen lähemmin amerikkalaisten ja englantilaisten menetyksistä. Japanilaiset ovat saa-neet tuhotuksi m.m. viisi taistelulaivaa. Saadaksean jonkinlaisen käsityksen tällaisen taistelulaivan merkityksestä sanoi puhuja tie-dustelleensa asiantuntijoilta, mitä yksi taistelulaiva merkitsee maavoimiin verrattuna ja tällöin saaneensa tietää, että yksi tais-telulaiva vastaa 18 divisioonaa maavoimia, siis noin 300,000 mies-tä.

Tämän jälkeen puhuja selosti niitä tärkeitä neuvotteluja, joita Englannin ja sen liittolaisten kesken on äskettäin käyty. Näiden neuvottelujen yhteydessä on saatu tietoja Neuvostoliiton vaatimuksista, joita puhuja selosti. Selostuksesta ilmeni, että m.m. Neuvostoliitto on vaatinut vapaita käsiä Puolan, Baltian maiden ja Suomen suhteen. Olisi siis hyvin ikävää meille, jos sota päät-tyisi niin, että Neuvostoliitto voisi ryhtyä vaatimustensa toteut-tamisyrityksiin.

Puhuja mainitsi, että k.o. neuvottelujen tuloksena on ollut eräänlaisen uuden kansainliiton perustaminen, jonka allekirjoit-tajina on 26 valtiota. Niiden joukossa on myös sellaisia maita, joi-den alueet on saksalaisten joukkojen miehittämiä ja allekirjoituk-sen on toimittanut maanpaossa olevan hallituksen edustaja. Selostaja totesi, että maailma on nyt jaettu kahteen vastakkaiseen leiriin ja että puolueettomuutta ei enää haluta tunnustaa.

Selostaessaan Englannin, Amerikan, Venäjän ja Kiinan välillä käytyjä neuvotteluja puhuja mainitsi, että mainitut valtiot ovat perustaneet yhteisen korkeimman sotaneuvoston, jonka jäseninä ovat Churchill, Roosevelt, Stalin ja Chenn.

Tämän jälkeen puhuja kertoi Englannin hyökkäyksestä Norjaan, todeten, että sanotusta hyökkäyksestä ei ollut iloa Norjalle.

Asioiden kehityksessä on nyt tapahtunut uusi vaihe, lausui puhuja. Austraalia on tehnyt puolustusliiton Yhdysvaltojen kanssa. Amerikka tulee ilmeisesti lisäämään vaikutusvaltaansa Englannin alusmaissakin, huomautti selostaja.

Japanin ryhtyminen sotaan Englantia ja Amerikkaa vastaan on

aiheuttanut sen, että Neuvostoliiton saama apu on tyrehtynyt. Puhu-ja selosti minkälaisuista apua Venäjä jo oli ehtinyt saada, niinpä se oli jo saanut Amerikasta, kuten on kerrottu, 500 tankkia, joita venäläiset käyttivät hyökkäykseen Rostovin suunnalla.

Selostaja huomautti, että edellä esittämänsä taustaa vastaan on tarkasteltava niitä asioita, joiden vaikutuspiiri välittömästi kos-kettaa meidän maatamme.

Tämän jälkeen puhuja selosti sotatoimien kehittymistä Saksen-Sos-dem. Eduskuntaryhmälle: rintamalla todeten saksalaisten joukkojen asettu-neen liite 1 ryhtymään pöytäkirjan 7/1-42 venäläisten on ollut kaksi syytä: 1) Saksassa tarvitaan

Viipurin itäisen piirin sos-dem. järjestöväki ollut koolla.

Viipurin itäisen piirin sos-dem. järjestöväki piiritoimikunnan kutsusta kokoontui Imatralle tk. 4 p:nä. Jossa se keskusteli monista tärkeistä kysymyksistä. Keskustelun alaisena oli ensiksi poliittinen tilanne, josta käytiin vilkas ja laaja keskustelu. Jonka jälkeen poliittinen suuntaus hyväksyttiin.

Vilkkaan keskustelun aiheutti myös alustus, tilanne rajaseudulla, jossa monessa suhteessa ollaan sellaisessa poikkeusasemassa muuhun suomeen nähden, että täällä on havaittavissa lamaannusta kaikkialla, m.m. järjestötoiminnassa. Ja kokous totesi, että toimintamme pystyessä pitämiseksi yhdistysten johtokuntain kotona olevien jäsenten olisi koetettava hoitaa yhdistysten juoksevat asiat täsmällisesti. m.m. jäsenverojen kannon ja tilitykset aikanaan, ettei keskeytyksiä jäsenyydessä tapahtuisi.

Kokous kehoitti myös piiritoimikuntaa kääntymään puoluetoimikunnan puoleen pyynnöllä, että se palkkaisi piirimme alueelle järjestäjän. Joka hoitaisi järjestöjen omaisuuden korvauskysymyksen ja yhdessä piiritoimikunnan kanssa tekisi herätys työtä takaisinvaltatulla alueella. Ja että puoluetoimikunta ja eduskuntaryhmä koettaisivat vaikutta korvauslain suhteen siten, että myöskin järjestöt saisivat menetetyistä omaisuudestaan täyden korvauksen.

Kokous lausui myös toivomuksen niille jo takaisinvaltatulla alueella asuville entisille työväenyhdistysten toimitsioille, y.m. tovereille, että he yhteyden aikaan saamiseksi antaisivat nykyiset osoitteensa piiritoimistoon osoitteella Tainionkoski, Karhunmäki.

Kokous vielä käsitteli niitä haittoja joita postinkulun hitaus aiheuttaa takaisinvaltatulla alueella, ja toivoi, että piirin kansanedustajat ja muut vaikutusvaltaiset johtajat kuntain esikunnissa lepo-koettaisivat vaikuttaa näiden epäkohtain poistamiseksi, koska se etenkin työväenlehtien levenemisen kannalta on aivan välttämätöntä.

tämän hetken esemistä.

Venäläisten tekemä (Lähetäjä: Esa Markkanen Tainionkoski Karhunmäki)

Tämän jälkeen puhuja selosti Suomessa sattuneita tapahtu-mia. Venäläiset tyhjänsivät maamme Saksen, jonka jälkeen siinä me-
ni pieni suomalainen vartio, 40 miestä, mutta sitten siinä tuli 100

viikkojen aikana. Aluksi puhuja totesi, että senjälkeen kun Japani aloitti sodan Yhdysvaltoja ja Englantia vastaan on maailman kuva suuresti muuttunut. Japani aloitti sotatoimensa hyökäten yläläättäen amerikkalaisten eräitä m.m. Havaijilla olevia sotilaallisia tukikohtia vastaan, saavuttaen heti sotatoimiensa alkuvaiheessa huomattavaa menestystä. Kertoi tämän jälkeen lähemmin amerikkalaisten ja englantilaisten menetyksistä. Japanilaiset ovat saa-

aiheuttanut sen, että Neuvostoliiton saama apu on tyrehtynyt. Puhuja selosti minkälaista apua Venäjä jo oli ehtinyt saada, niinpä se oli jo saanut Amerikasta, kuten on kerrottu, 500 tankkia, joita venäläiset käyttivät hyökkäykseen Rostovin suunnalla.

Selostaja huomautti, että edellä esittämänsä taustaa vastaan on tarkasteltava niitä asioita, joiden vaikutuspiiri välittömästi koskettaa meidän maatamme.

Tämän jälkeen puhuja selosti sotatoimien kehittymistä Saksan-Venäjän välisellä rintamalla todeten saksalaisten joukkojen asettuneen talvilepoon. Tähän on ollut kaksi syytä: 1) Saksassa tarvitaan nyt väkeä teollisuutta varten ja 2) saksalaisten joukkojen talvivarusteet ovat olleet puutteellisia talvisodan käyntiin. Venäläiset ovat tottuneita talvisotaan. Kertoi venäläisten hyökkäystoimista. Venäläisillä on ollut jonkin verran menestyksiä.

Neuvostoliiton saavuttamat voitot, lausui puhuja, on otettu erilaisin tuntein vastaan. Englannissa niille annetaan suuri merkitys. Jos kuitenkin vertaa niitä siihen mitä Saksa on saavuttanut, niin silloin on todettava, että venäläisten voitot ovat verraten suppeita. Niinpä englantilainen sotilasasiantuntija kapteeni Liddel Hart kehoittaaakin katsomaan karttaa ja varoittaa liioitelluista toiveista itärintaman suhteen.

Meilläkin on, lausui tov. Tanner, kiinnitetty huomiota venäläisten saavuttamiin voittoihin. Mainitsi eräistä näkökohdista, joita asiaa arvostaessa on otettava huomioon. Saksasta päin on saatu tietoja, että saksalaiset aloittavat keväällä itärintamalla uuden hyökkäyksen.

Meikäläisillä rintamalla on, mainitsi puhuja, saatu sellainen kokemus, että venäläiset ovat hyvin varustettuja, mutta että heidän joukkonsa ovat heikosti koulutettuja, niin että heidän tuhoamisensa hyökkäyksissä tuntuu suoranaiselta teurastukselta taisteluissa mukanaolleiden kertoman mukaan. On laskettu, että venäläisten tappiot hyökätessään saksalaisia vastaan nousevat 20,000 mieheen päivässä.

Suomalaisten puolelta ovat taistelutoimet nyt jokseenkin lepo-tilassa. Kun päämaja oli täällä 28.11 niin silloin todettiin, että strategiset päämäärät on saavutettu. Kertoi suomalaisten joukkojen tämän hetken asemista.

Venäläisten tekemät hyökkäykset tapahtuvat yleensä pienin voimin ja ne ovat olleet jonkinlaisia tunnusteluja venäläisten puolelta.

Tämän jälkeen puhuja selosti Suursaarella sattuneita tapahtumia. Venäläiset tyhjensivät mainitun saaren, jonka jälkeen sinne meni pieni suomalainen vartio, 30 miestä, mutta sitten sinne tuli 100

miehen suuruinen venäläinen partio ja suomalaisten oli peräännyttävä saarelta menetettyään parimiestä kaatuneina. Nyt ei ole tiedossa vieläkö neuvostoliittolaisia joukkoja on saarella. Valitti sitä, että asiasta ei ole annettu julkisuuteen tiedoitusta.

Puhuja sanoi seuranneensa tappioluetteloitamme ja todenneensa, että miehistömenetyksemme on supistunut aivan murto-osaan siitä mitä se oli joukkojemme ollessa hyökkäystoiminnassa. Pyrkimykseämme on saada supistetuksi sotaamme mahdollisimman paljon ja lopuksi loppumaankin. Joukkoja on jo ryhdytty kotiuttamaan. Antoi eräitä tietoja kotiutettujen miesten määräst. Totesi, että näyttää siltä, että suurehkojen miesmäärien kotiuttaminen on tällä kertaa vaikeata, sillä jos miehiä paljon kotiutettaisiin, niin venäläiset ryhtyisivät hyökkäämään.

Tämän jälkeen puhuja selosti Englannin Suomelle antaman sodanjulistuksen syitä. Palautti mieliin Englannin ja USA:n Suomelle antamat nootit. Ensimmäisessä Englannin antamassa nootissa vaadittiin, että Suomen oli siirrettävä joukkonsa vuoden 1939 rajojen taakse, mutta toisessa Englannin nootissa ei tätä enää vaadittu, vaan siinä vaadittiin Suomea lopettamaan hyökkäystoimensa Venäjää vastaan. Tähän Englannin noottiin vastattiin, kuten muistamme, että Suomi on lähellä päämääriään. Puhuja totesi, että Suomen silloinen asenne sekä eräät Englannista saadut tiedot, joista teki lähemmin selvää, antoivat aihetta olettaa, että sodanjulistusta ei tule. Se tuli kuitenkin ja luultavasti Venäjän painostuksesta. Yhdysvaltain kanssa suhteemme ovat ennallaan huolimatta siitä, että Englanti on julistanut meitä vastaan sodan. Oli sitä mieltä, että Englanti sodanjulistus ei sodan aikana merkitse mitään maallemme, koska Englannilla ei ole mahdollisuuksia käydä sotaa meitä vastaan, mutta se voi sensijaan merkitä jotakin tulevassa rauhanteossa.

Puhuja huomautti, että Suomi muodostaa Pohjolassa tärkeän avainaseman. Tämä merkitsee paljon ja osaltaan selittää sen, että saimme Englannilta sodanjulistuksen. Sodanjulistus johti suomalaisten laivojen takavarikointiin. Kertoi lähemmin laivojen menetyksen aiheuttamista tappioista. Suomen taholta ei vielä ole ryhdytty vastatoimenpiteisiin laivojen takavarikoimisen johdosta. Eduskunta on kuitenkin hyväksynyt lain, jonka perusteella hallitus voi ryhtyä takavarikoimaan ulkomaalaisten omaisuutta. Englantilaisilla on täällä riittävästi omaisuutta, jolla voidaan korvata laivojen menetyksestä aiheutunut tappio ellei tämä asia muuten selviä. Kertoi

Suomessa olevista englantilaisista sijoituksista.

Tämän jälkeen puhuja kertoi eri maiden radiossa harjoitettavasta propagandasta. Saksa on meitä propagandallaan paljon vahingoittanut. Englannin ja Venäjän radioissa esitetään maastamme tietoja, jotka eivät täsmällisesti pidä paikkaansa. Selosti erästä äskettäin sattunutta tapausta. Sitäpaitsi näiden maiden radioissa on annettu suorastaan tekaistuja ja vääriä tietoja. Esitti tästäkin eräitä tietoja. Selostaja totesi, että elämä muste- ja radiorintamalla on hyvin vilkasta, vaikka se muilla rintamilla onkin hiljentynyt.

Puhuja selosti tämän jälkeen erikoisrauhan tekemismahdollisuuksia. Totesi, että erikoisrauhan tekeminen merkitsisi maamme suhteitten kylmenemistä Saksaan. Länsivallat eivät voisi auttaa meitä tavara eikä muissa hankinnoissa. Mainitsi että maassamme on liikkeellä erinäisiä huhuja, joissa kuitenkin ei ole perää.

Selostaja kertoi tämän jälkeen kaupallisista asioista. Huomautti, että Saksa on voinut antaa maallemme paljon sellaista tavaraa, jota vailla ollaan. On saatu viljaa, perunoita ja voita. Esitti eräitä tietoja Saksasta saapuneista elintarvikemääristä. Saksasta saapuneista elintarvikemääristä ei ole Saksan taholta esitetystä toivomuksesta johtuen voitu julkisuudessa paljon kertoa. Mainitsi, että Saksan kanssa aloitetaan kauppaneuvottelut t.k:n 26 p:nä täällä Helsingissä. Olemme jo Saksalle velkaa kaksi miljaardia.

Puheenjohtaja kertoi tämän jälkeen, että myöskin Ruotsin kanssa aloitetaan uudet kauppaneuvottelut. Kaupankäyntiämme Ruotsin kanssa on vaikea jatkaa, koska Ruotsi ei täältä paljoa osta. Kertoi miten paljon Ruotsi on maastamme ostanut. Suhde on 1-5. Selosti tämän jälkeen Ruotsin asennetta. Ruotsin asema on hyvin arka. Maamme asema on sellainen, että kaupparamme käy pääasiassa Saksan kanssa. Kertoi lähemmin kauppavaihdostamme Saksan kanssa.

Puhuja kosketteli vielä kysymystä: kuka sodan voittaa? Hän tarkasteli erilaisia mahdollisuuksia. Sen jälkeen kun Saksa sai Venäjän alueita haltuunsa on sen asema tuntuvasti elintarvikkeiden suhteen parantunut. Selostettuaan eräitä sodankäyntiin vaikuttavia tekijöitä puhuja mainitsi, että eräänä tärkeänä seikkana on huomattava tonnistokysymys. Esitti tietoja Englannin tonnistosta ja siitä paljonko sitä on hävitetty. Roosevelt on pyytänyt varoja, jotta uusia laivoja voitaisiin rakentaa 8 miljoonaa tonnia. Asiantuntijat ^{vuodessa/} ovat sanoneet, että on absoluuttinen mahdottomuus rakentaa ^{tätä} määrää uusia laivoja. Huomautti, että jos upotettujen laivojen ti-

lalle ei saada riittävästi rakennetuksi uusia laivoja, niin so-
ta loppuu tälläkin tavalla. Aika työskentelisi tällöin Saksan
hyväksi. Voi tapahtua paljon sellaista, joka tuo muutoksen edel-
liseen. -Lopuksi puhuja kiitti ryhmän jäseniä siitä, että olivat
kuunnelleet hänen esitystään.

Selostuksen johdosta käytettiin muutamia puheenvuoroja.

Mustasilta: Tiedusteli miten sotapalveluksessa olevien
lomauttaminen tapahtuu. Huomautti että miehiä on eri tavalla lo-
mautettu. Toisiin pitäjiin on tullut paljon miehiä kotiin, mutta
toisiin ei juuri ollenkaan. Esitti tästä eräitä tietoja. Hallituk-
sen olisi kiinnitettävä tähän seikkaan huomiota.

Tanner: Lomauttamisessa noudatetaan karkeata kaavaa, jon-
ka mukaan 1911 syntyneet ja sitä vanhemmat lomautetaan. Lomautta-
minen tapahtuu divisionittain.

Hiltunen: Puhui myöskin lomauttamisasiasta. Lomauttami-
nen on tapahtunut kovin epätasaisesti. Toisiin kuntiin on saapu-
nut paljon lomautettuja ja toisiin kuntiin ei niitä ole tullut juu-
ri ollenkaan. Kertoi eräitä esimerkkejä. Olisi tärkeätä päästää
maaseudun miehiä töitään tekemään. Asiaan olisi saatava korjaus-
ta.

Linna: Yhtyi Mustasillan ja Hiltusen lausuntoihin. Esit-
ti puolestaan eräitä tietoja lomauttamisesta.

Tanner: Puolustuslaitoksen taholta on tehty, kuten jo
mainitsin, karkea kaava ja siitä ei sillä taholla hievahdetakaan.

Bryggari: Tiedusteli ryhmän kantaa sotaan nähden ja kat-
soi, että tästä olisi saatava selvyyttä.

Turunen: Eräässä tiedoitustilaisuudessa mainitsi Puntti-
la, että joulun edellä miehiä lomautettaessa kiinnitettiin huomio-
ta siihen, että etupäässä lomautettiin sellaista kuntien miehiä,
joissa tappiot ovat olleet kovin suuret.

Keskustelu päättyi tähän, eikä asian johdosta tehty min-
käänlaista päätöstä.

V a k u u d e k s i :

Minis Aalun

Puheenjohtaja.

Hugo Rattila

Sihtööri.

T a r k i s t e t t u :

Jere Jutilainen

Jussi Rautakangas

P ö y t ä k i r j a
=====

tehty Sos-dem.Eduskuntaryhmän kokouksessa 1 päivänä helmikuuta 1942 kello 11.Puhetta johti ryhmän edellisessä istuntokautena toiminut puheenjohtaja Tanner ja pöytäkirjan laati ryhmän edellisessä istuntokautena toiminut toinen sihteeri Lonkainen.Nimenhuudossa todettiin kokouksesta poissaoleviksi seuraavat ryhmän jäsenet: Aattela,Andersson G,Hakala,Hämäläinen,Jokinen,Kilpi,Kivisalo,Koivulahti-Lehto,Kuusisto,Kääriäinen,Mustasilta,Penttala,Pyy,Raatikainen U,Turkia,Velling ja Voionmaa.

1 §.

Ryhmän järjestäytyminen.

Uutta työkauttaan alkamaan lausui ryhmän tervetulleeksi puheenjohtaja Tanner,huomauttaen aluksi siitä,että eduskunta joutuu tällä kertaa alkamaan uuden istuntokauden tavallaan omilla valtuuksillaan,koska se on säätämänsä lain kautta jatkanut työauttaan vuoteen 1944.Näin on vuotena 1939 valitulle eduskunnalle annettu suoritettavaksi ylimääräinen urakka,joka ei suinkaan ole helppo,vaan päinvastoin saattaa muodostua aika kovaksi.Me elämme raskasta aikaa,sillä sota jatkuu ja näyttää siltä,että siitä muodostuu odotettua pitempi.Se on kuitenkin kestettävä,vaikka kannettavaksemme tuleekin suuria rasituksia.Tällaisissa oloissa työskentely tulee vaatimaan eduskuntaryhmältä ryhtiä ja yksimielisyyttä.Tappiomielialaa ei ole päästettävä esille,eikä sitä sallittava,koska vain tulevaisuuteen uskoen ja siinä mielessä työskennellen voi toimintamme muodostua hedelmälliseksi.Mutta toiselta puolelta vaati nykyinen tilanne myös ryhmältämme herkintaa millä edellytyksillä voimme antaa kulloinkin esiintulevien kysymysten hoitamisessa tukemme.Meilläähän esiintyy maassamme paljon "hurraa"mielialaa,jota on kaikin käytettävissä olevin keinoin hillittävä ja pyrittävä rajoittumaan tehtäviin,jotka soveltuvat pienelle maalle.Että ryhmämme onnistuisi myötävaikuttamaan maan asioiden hoitamisessa näitä näkökohtia seuraten,lausun ryhmän tervetulleeksi uutta istuntokautta alkamaan ja toivotan sille hyvää työiloa.

Tämän jälkeen ilmoitti puheenjohtaja ryhmällä olevan ensi tehtävänään järjestäytyä työkauttaan varten ja valita itselleen toimitsijat.

Yksimielisesti ilman keskustelua valittiin ryhmän puheenjohtajiksi entiset, nimittäin toverit V. Tanner ja O. Reinikainen. Sihteereiksi niin ikään entiset Hugo Aattela ja Jussi Lonkainen, sekä taloudenhoitajaksi Aug. Kuusisto. Ryhmän tilintarkastajiksi valittiin myös yksimielisesti entiset, nimittäin toverit V. Rantala, T. Bryggari ja Hilma Koivulehti-Lehto.

Valmistavaan valiokuntaan ryhmän puheenjohtajien, sihteereiden ja taloudenhoitajan lisäksi valittiin samoin entiset Aino Lehtokoski, V. Voionmaa ja V. Hakkila.

2 §.

Eduskunnan puhemiesten vaali.

Eduskunnan puhemiehen vaalissa päätti ryhmä yksimielisesti asettaa puhemiesehdokkaaksi oman miehen ja esittää siihen eduskunnan entisen puhemiehen Väinö Hakkilan.

Varapuhemieheksi päätettiin äänestää kokoomuksen ja maalaisliiton ehdokkaita. Kuitenkin edellytetään, että äänestyksissä on ryhmänannettava äänensä sen mukaan mikäli toisten ryhmien keskuudessa esiintyy halua yksimielisyyteen puhemiestä valittaessa.

Bryggari ilmoitti, ettei hänellä ole mitään sitä vastaan, että tov. Hakkila asetetaan puhemiesehdokkaaksi, mutta lausui toivovansa, että puhemies erinäisissä juhlapuheissaan hillitsisi itseään eikä niin voimakkaasti tehostaisi valloituspyrkimyksiä.

3 §.

Kansliatoimikunnan vaali.

Kun eduskunnan seuraavassa istunnossa suoritetaan neljän jäsenen vaali eduskunnan kansliatoimikuntaan, päätti ryhmä yksimielisesti asettaa sos-dem. ryhmän ehdokkaaksi entisen jäsenen kansliatoimikunnassa J. Lonkaisen.

4 §.

Eduskunnan tarkistajain vaali.

Eduskunnan tarkistajain vaali, joka suoritetaan ennen ~~vaalia~~ valiokuntain vaalia, velvoitti ryhmän asettamaan sitä varten ehdokkaat. Kun tarkistajina ovat aikaisemmin olleet J. Lonkainen ja O. Kajala,

sekä varajäsenenä V. Komu ja Anni Huotari, ehdotettiin nämä valittavaksi uudelleen.

Kajala ilmoitti kieltäytyvänsä ehdokkuudesta sen vuoksi kun tarkistajain puheenjohtaja Virkkunen ei suostu sovittamaan tarkistajain työaikaa niin, että se soveltuisi puhujan muiden toimien hoitamiseen. Näin ollen olisi valittava tarkistajaksi joku toinen, joka tehtävän voi paremmin hoitaa.

Lehtokoski oli sitä mieltä, että yleensä pitäisi eri tehtäviin sovittaa henkilöt sikäli, että jokaisella on mahdollisuus tehtävät hoitaa. Ehdotti, että siinä tapauksessa jos tov. Kajalalle annetaan vapautus asetettaisiin tarkistajaksi Anni Huotari, joka tähän asti on ollut tarkistajain varajäsenenä.

Lonkainen ilmoitti, että Kajala on tähänkin asti voinut tarkistajain työhön kiitettävästi ottaa osaa. Mitä työaikoihin tulee, lienee Kajalan mainitsemia epäkohtia ilmennyt vain silloin, kun tarkistajilla on kiirettä, niin että istuntoja on pidettävä myös lauantaisin.

Hakkila huomautti, että eduskuntatyö on suoritettava ensi sijain, eikä sitä voida jättää jokaisen yksityisammattien mukaan. Puolasi Kajalan vapautusanomusta ja ehdotti, että Kajalan tilalle valittaisiin tov. Railo.

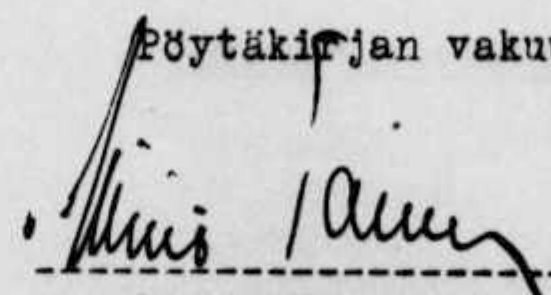
Ryhmä päätti tarkistajiksi ehdottaa Lonkaisen, sekä hänen varamieheksensä Komun sekä Railon ja hänelle varajäseneksi Huotarin.

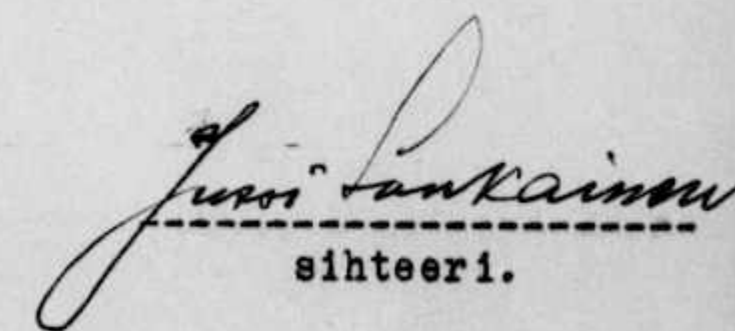
5 §.

Valiokuntain jäsenet.

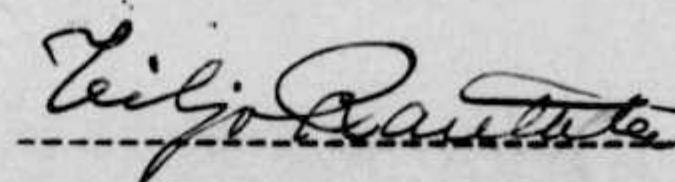
Ilmoutettiin, että kukin ryhmän jäsen esittääkään mahdolliset toivomuksensa valiokuntien jäsenyyteen näiden ryhmän sihteereille.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

puheenjohtaja.

sihteeri.

Pöytäkirja tarkastettu:

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta, joka pidettiin pankkivaliokunnan huoneessa eduskuntatalossa 4 p:nä helmikuuta 1942. Kokous alkoi kello 17. Saapuvilla olivat: Kuusisto, Lehtokoski, Lonkainen, Reinikainen, Tanner, Voionmaa ja Aattela. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Valiokuntapaikat.

Ryhdyttiin järjestelemään ryhmän jäsenten sijoittamista eduskunnan eri valiokuntien jäsenehdokkaiksi.

Päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että ryhmän jäsenet asetettaisiin valiokuntien jäsenehdokkaiksi seuraavasti:

Perustuslakivaliokunta:

Lumme,
Kilpi,
Koponen,
Toivonen,
Lonkainen,
Tervo ja
Raatikainen, U.

Varajäseniksi:

Kivisalo,
Lindman ja
Huhta.

Lakivaliokunta:

Erich,
Komu,
Hämäläinen,
Kettunen,
Peltonen, M.H.,
Andersson, K. ja
Lindman.

Varajäseniksi:

Hakala,
Huotari ja
Malmivuori.

Ulkoasiainvaliokunta:

Voionmaa,
Reinikainen,
Salmenoja,
Sillanpää,
Hakala,
Wirtanen ja
Huotari.

Varajäseniksi:

Lonkainen,
Komu ja
Kilpi.

Valtiovarainvaliokunta:

Lehtokoski,
Rantala,
Kuusisto,
Aattela,
Welling,
Hiltunen,
Turkia,
Bryggari ja
Peltonen, O.

Varajäseniksi:

Lepistö,
Raatikainen, J.,
Karjalainen ja
Paasonen.

Pankkivaliokunta:

Salmenoja,
Karjalainen,
Kupari,
Nokelainen,
Kajala ja
Mäkeläinen.

Varajäseniksi:

Toivonen,
Kettunen ja
Andersson, K.

Talousvaliokunta:

Reinikainen,
Lumme,
Penttala,
Tolonen,
Aarniokoski,
Kuittinen ja
Nurminen.

Varajäseniksi:

Raunio,
Lehtokoski ja
Juutilainen.

Laki- ja talousvaliokunta:

Kulovaara,
Linna,
Kajala,
Salmela-Järvinen,
Kujala,
Kääriäinen,
Wenman, sekä maalaisliiton listalta
Pitkäsilta.

Varajäseniksi:

Kivisalo,
Mäkeläinen ja
Jokinen.

Sivistysvaliokunta:

Kilpi,
Syrjänen,
Malkamäki,
Wirtanen,
Andersson, G.,
Juutilainen ja
Railo.

Varajäseniksi:

Raunio,
Huhta ja
Härmä.

Maatalousvaliokunta:

Eskola,
Lepistö,
Halonen, T.,
Mustasilta,
Koivulahti-Lehto,
Simonen ja
Kämäräinen, V. H.

Varajäseniksi:

Pyy,
Tolonen ja
Mäkeläinen.

Työväenasiainvaliokunta:

Tuominen,
Hillelä,
Bryggari,
Turkka,
Perho,
Lindström,
Valta, sekä maalaisliiton listalta
Kekäläinen.

Varajäseniksi:

Andersson, G.,
Lindqvist ja
Härmä.

Kulkulaitosvaliokunta:

Linna,
Penttala,
Väisänen,
Sinisalo,
Malmivuori,
Paasonen ja
Pyy.

Varajäseniksi:

Hiltunen,
Syrjänen ja
Koivulahti-Lehto.

Puolustusasiainvaliokunta:

Peltonen, O.,
Lindqvist,
Kivisalo,
Raatikainen, J.,
Raunio,
Jokinen ja
Turunen.

Varajäseniksi:

Hiltunen,
Aattela ja
Nokelainen.

Suuri valiokunta:

Kulovaara,
Mäkeläinen,
Kuittinen,
Erich,
Tolonen,
Hiltunen,
Raatikainen, U.,

Lonkainen,
Simonen,
Härmä,
Kupari,
Valta,
Kekäläinen,
Lindqvist,
Kettunen,
Malkamäki,
Andersson, K.,
Peltonen, M.H. ja
Huhta.

Varajäseniksi:

Turunen,
Kuusisto,
Väisänen,
Pyy,
Kääriäinen,
Perho ja
Nurminen.

2 §.

Valiokuntien puheenjohtajat.

Keskusteltiin valiokuntien puheenjohtajapaikkojen järjestyistä.

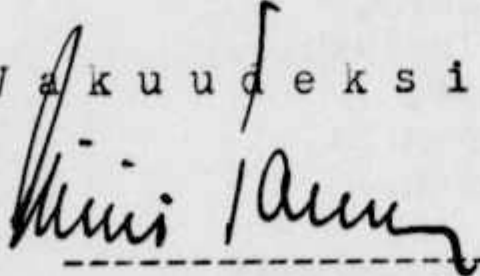
Päätettiin, että ryhmän taholta ryhdytään neuvotteluihin jotta perustuslakivaliokunnan puheenjohtajaksi saataisiin von Born, joka todennäköisesti tulee valiokunnan jäseneksi, koska sanotun valiokunnan meikäläiset jäsenet ovat tyytymättömiä siihen tapaan jolla valiokunnan puheenjohtajana toiminut Hackzell on puheenjohtajan tehtävää hoitanut.

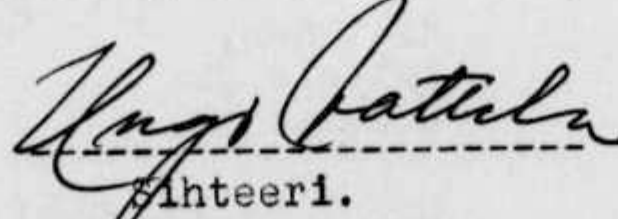
3 §.

Sinisalon 50-vuotispäivä.

Todettiin, että ryhmän jäsen Sinisalo täyttää 14/2-42 50 vuotta, ja päätettiin ryhmän puolesta ottaa osaa hänelle ryhmän ja ryhmän jäsenten puolesta annettavan muistolahjan hankkimiseen.

Ryhmän jäsen Kivisalo kerää ryhmän jäsenten lahjoittamat osuudet yhteiseen lahjaan.

V a k u u d e k s i :

Puheenjohtaja.

Sihteeri.

P ö y t ä k i r j a

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 4 p:nä helmikuuta 1942. Kokous alkoi kello 18,30. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Fagerholm, Hakala, Hakkila, Hiilelä, Huhta, Jokinen, Juutilainen, Kekäläinen, Kilpi, Koivulahti-Lehto, Linna, Malkamäki, Pekkala, Salovaara, Sinisalo, Tuominen ja Wirtanen. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Ryhmän tiliasema ja vastuuvapauden myöntäminen.

Ryhmän taloudenhoitaja Kuusisto esitti kokoukselle ryhmän tiliaseman. Taloudenhoitajan esityksestä ilmeni, että ryhmällä on nyt varoja 39,643:56 markkaa, josta on pankissa 38,498:80 markkaa ja kassassa 1,144:76 markkaa.

Tämän jälkeen puheenjohtaja luki ryhmän tilikirjaan kirjoitetun tilintarkastajain lausunnon, jossa m.m. todettiin tilit hyvin hoidetuiksi ja menot luotettavin tosittein osoitetuiksi sekä ehdotettiin vastuuvollisille vastuuvapauden myöntämistä. Lausunnossa kiinnitettiin myös huomiota siihen, että ryhmän viimeksi painetun toimintakertomuksen painatuskulut olivat nousseet kovin suuriksi, ja että painatustyö oli annettu, tiedustelematta muilta painoilta hintoja, Helsingissä olevan Työväen kirjapainon suoritettavaksi.

Aattela: Kyseessä ei ollut tavanmukaisen toimintakertomuksen painattaminen vaan laajemman eräitä eduskunta-asioita selostavan kirjajasen aikaansaaminen. Sen ilmestymistä pidettiin kiireellisenä, koska puoluetoinikunta oli yhdessä ryhmän kanssa järjestänyt ympäri maata puhetilaisuuksia ja kirjanen haluttiin saada ryhmän jäsenten käytettäväksi ennen noihin tilaisuuksiin menoa. Tästä johtui, että painatustyö annettiin Työväen kirjapainon suoritettavaksi, koska m.m. oikoluvun vuoksi oli hyvä, että painopaikka oli täällä. Painatuskustannuksia lisäsi osaksi myös se, että oli otettava useita oikovedoksia niitä ryhmän jäseniä varten, jotka menivät esiintymään ensimmäisissä silloin toimeenpannuissa puhetilaisuuksissa, koska kirjasta kiirehtimisestä huolimatta ei onnistuttu saamaan riittävän ajoissa valmiiksi.

Kivisalo: Totesi, että k.o. kirjanen oli ryhmän tavallista toimintakertomusta laajempi ja paksumpi, mikä luonnollisesti on vaikuttanut painatuskuluihin.

Keskustelun tähän päättyessä hyväksyttiin tilit ja vastuuvelvollisille myönnettiin tilintarkastajain lausunnon perusteella vastuuvapaus.

2 §.

Valiokuntapaikat.

Ryhdyttiin järjestelemään ryhmän jäsenten sijoittamista eduskunnan eri valiokuntien jäsenehdokkaiksi.

Valmistava valiokunta oli tehnyt sijoittelusta luonnoksen, joka nyt kokoukselle esitettiin. (Katso v.v. pöytäkirjaa 4/2-42.)

Ehdotus herätti keskustelua.

Kulovaara: Katsoi, että hänet on asiattomasti poistettu kulkulaitosvaliokunnasta.

Erich: Oli sitä mieltä, että ryhmän jäsen Nurminen olisi saatava lakivaliokunnan jäseneksi ja ryhmän jäsen Härnä työväenasiainvaliokunnan vakinaiseksi jäseneksi.

Huotari: Yhtyi Erichin lausuntoon.

Ryhdyttiin asian yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Valmistava valiokunta ehdotti, että

perustuslakivaliokuntaan

esitettäisiin valittavaksi seuraavat ryhmän jäsenet:

Lumme,
Kilpi,
Koponen,
Toivonen,
Lonkainen,
Tervo ja
Raatikainen,U.

Varajäseniksi:

Kivisalo,
Lindman ja
Huhta.

Valmistavan valiokunnan ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Lakivaliokunnan

jäsenehdokkaiksi esitti v.v. asetettavaksi seuraavat ryhmän jäsenet:

Erich,
Komu,
Hämäläinen,
Kettunen,
Peltonen,M.H.,
Andersson,K. ja
Lindman.

Varajäseniksi:

Hakala,
Huotari ja
Malmivuori.

Erich: Ehdotti, että Nurminen esitettäisiin valittavaksi lakivaliokunnan vakinaiseksi jäseneksi.

Keskustelun tähän päättyessä puheenjohtaja totesi, että Erichin ehdotusta ei ole kannatettu, joten siitä ei äänestetä, ja v.v. ehdotus on näinollen tullut hyväksytyksi.

Ulkoasiainvaliokunnan

jäsenehdokkaiksi esitti v.v. asetettavaksi seuraavat ryhmän jäsenet:

Voionmaa,
Reinikainen,
Salmenoja,
Sillanpää,
Hakala,
Wirtanen ja
Huotari.

Varajäseniksi:

Lonkainen,
Komu ja
Kilpi.

Hyväksyttiin v.v. ehdotus keskustelutta.

Valtiovarainvaliokunnan

jäsenehdokkaiksi esitti v.v. asetettavaksi ryhmän seuraavat jäsenet:

Lehtokoski,
Rantala,
Kuusisto,
Aattela,
Welling,
Hiltunen,
Turkia,
Bryggari ja
Peltonen,O.

Varajäseniksi:

Lepistö,
Raatikainen,J.,
Karjalainen ja
Paasonen.

Hyväksyttiin v.v. ehdotus keskustelutta.

Pankkivaliokunnan

jäsenehdokkaiksi esitti v.v. asetettavaksi ryhmän seuraavat jäsenet:

Salmenoja,
Karjalainen,
Kupari,
Nokelainen,
Kajala ja
Mäkeläinen.

Varajäseniksi:

Toivonen,
Kettunen ja
Andersson,K.

Hyväksyttiin v.v. ehdotus keskustelutta.

Talousvaliokunnan

jäsen ehdokkaiksi esitti v.v. asetettavaksi ryhmän seuraavat jäsenet:

Reinikainen,
Lumme,
Penttala,
Tolonen,
Aarniokoski,
Kuittinen ja
Nurminen.

Varajäseniksi:

Raunio,
Lehtokoski ja
Juutilainen.

Hyväksyttiin v.v. ehdotus keskustelutta.

Laki- ja talousvaliokunnan

jäsen ehdokkaiksi esitti v.v. asetettavaksi ryhmän seuraavat jäsenet:

Kulovaara,
Linna,
Kajala,
Salmela-Järvinen,
Kujala,
Kääriäinen,
Wenman, sekä maalaisliiton listalta
Pitkäsilta.

Varajäseniksi:

Kivisalo,
Mäkeläinen ja
Jokinen.

Hyväksyttiin v.v. ehdotus keskustelutta.

Sivistysvaliokunnan

jäsen ehdokkaiksi esitti v.v. asetettavaksi ryhmän seuraavat jäsenet:

Kilpi,
Syrjänen,
Malkamäki,
Wirtanen,
Andersson, G.,
Juutilainen ja
Railo.

Varajäseniksi:

Raunio,
Huhta ja
Härmä.

Hyväksyttiin v.v. ehdotus keskustelutta.

Maatalousvaliokunnan

jäsen ehdokkaiksi esitti v.v. asetettavaksi ryhmän seuraavat jäsenet:

Eskola,
Lepistö,
Halonen, T.,
Mustasilta,
Koivulahti-Lehto,
Simonen ja
Kämäräinen, V.H.

Varajäseniksi:

Pyy,
Tolonen ja
Mäkeläinen.

Hyväksyttiin v.v. ehdotus keskustelutta.

Työväenasiainvaliokunnan

jäsen ehdokkaiksi esitti v.v. asetettavaksi ryhmän seuraavat jäsenet:

Tuominen,
Hillelä,
Bryggari,
Turkka,
Perho,
Lindström,
Valta, sekä maalaisliiton listalta
Kekäläinen.

Varajäseniksi:

Andersson, G.,
Lindqvist ja
Härmä.

Hyväksyttiin v.v. ehdotus keskustelutta.

Kululaitosvaliokunnan

jäsen ehdokkaiksi esitti v.v. asetettavaksi ryhmän seuraavat jäsenet:

Linna,
Penttala,
Väisänen,
Sinisalo,
Malmivuori,
Paasonen ja
Pyy.

Varajäseniksi:

Hiltunen,
Syrjänen ja
Koivulahti-Lehto.

Kulovaara: Olen kauan ollut tämän valiokunnan jäsenenä ja toivon, että saisin tämän paikkani säilyttää.

Syrjänen: Ehdotti, että Kulovaara asetettaisiin valiokunnan jäsen ehdokkaaksi. Hän on monet vuodet ollut valiokunnan jäsenenä ja tuntee siellä esille tulevat asiat.

Lehtokoski: Kannatti Syrjäsen ehdotusta.

Lepistö: Asia ehkä voitaisiin järjestää siten, että Kulovaaraa ei asetettaisi laki- ja talousvaliokunnan jäsen ehdokkaaksi vaan tämän valiokunnan jäsen ehdokkaaksi.

Kulovaara: En ole ollut halukas menemään laki- ja talousvaliokuntaan, vaan minut on sinne asetettu.

Keskustelun tähän päättyessä puheenjohtaja esitti äänestettäväksi siitä onko v.v. ehdotukseen tehtävä muutos vaiko ei. Äänestyksessä annettiin muutoksen tekemisen puolesta 13 ääntä toisten ryhmän jäsenten ollessa v.v. ehdotuksen kannalla. (Ääniä ei laskettu.)

Puheenjohtaja totesi tämän jälkeen v.v. ehdotuksen tulleen hyväksytyksi.

Puolustusvaliokunnan

jäsen ehdokkaiksi esitti v.v. asetettavaksi ryhmän seuraavat jäsenet:

Peltonen, O.,
Lindqvist,
Kivisalo,
Raatikainen, J.,
Raunio,
Jokinen ja
Turunen.

Varajäseniksi:

Hiltunen,
Aattela ja
Nokelainen.

Hiltunen: Pyysi vapautusta varajäsenyysehdokkuudesta.

Keskustelun tähän päättyessä hyväksyttiin v.v. ehdotus.

Suuren valiokunnan

jäsen ehdokkaiksi esitti v.v. asetettavaksi ryhmän seuraavat jäsenet:

Kulovaara,
Mäkeläinen,
Kuittinen,
Erich,
Tolonen,
Hiltunen,
Raatikainen, U.,
Lonkainen,
Simonen,
Härmä,
Kupari,
Valta,
Kekäläinen,
Lindqvist,
Kettunen,
Malkamäki,
Andersson, K.,
Peltonen, M.H. ja
Huhta.

Varajäseniksi:

Turunen,
Kuusisto,
Vaisänen,
Pyy,
Kääriäinen,
Perho ja
Nurminen.

Kuusisto: Pyysi vapautusta varajäsenyysehdokkuudesta.

Lyhyehkön keskustelun jälkeen katsottiin, että Kuusiston pyyntöön ei voida suostua, joten v.v. ehdotus hyväksyttiin muutoksitta.

3 §.

Lomanpyyntöjä.

Ryhmän jäsen Lindström pyysi vapautusta eduskuntatyöstä helmikuun 5-7 päiviksi.

Ryhmän jäsen Aarniokoski pyysi rintamalla käynnin vuoksi vapautusta eduskuntatyöstä t.k:n 6 päivästä alkaen kahden viikon ajaksi.

Jäljennös.

Liite 1 ryhmän pöytäkirjaan 4/2-42.

Hämeenl. pohjoisen vaalipiirin Sos.-dem. Piiritoimikunta.

Tampere.

Tahmelan Työväenyhdistys ry. kokouksessaan 18/12-41

- antoi allekirjoittaneen velvollisuudeksi tiedottaa kokouksessa tehty päätös. Jäljennän sen tähän.

Ote.

9§

Keskusteltiin sos.-dem. eduskuntaryhmän viimeaikaisesta toiminnasta. Erikoisesti kiinnitti kokous huomiota 18/11-41 eduskunnassa olleesta voim hinnan alennuksesta päättämisestä. Päätöstä tehtäessä oli sos.-dem. ryhmästä saapuvilla vain 33 jäsentä. Poissa olleille edustajille päätettiin antaa paheksumislausunto huonosta toiminnasta sanostajiaan kohtaan ja päätettiin pyytää piiritoimikuntaa tiedoittamaan tämä eduskuntaryhmälle.

Puolueterveisin: Tampere. Tahmela 21/12-41.

Tahmelan Työväenyhdistys ry.

peta: Ahti Saari.
sihteeri.

Jäljennöksen oikeaksi todistavat:

A. Lehtonen

Kalev Leppälä

Puolustusvaliokunnan

jäsen ehdokkaiksi esitti v.v. asetettavaksi ryhmän seuraavat jäsenet:

Peltonen, O.,
Lindqvist,
Kivisalo,
Raatikainen, J.,
Raunio,
Jokinen ja
Turunen.

Varajäseniksi:

Hiltunen,

Koska perjantaina t.k:n 6 p:nä suoritetaan eduskunnassa suuren valiokunnan jäsenten vaali, ei pyyntöihin katsottu voitavan suostua. Jos Aarniokoski haluaa rintamalla käydä, on hänen lähdettävä matkalle myöhemmin.

Lepistö pyysi yksityisasiaain vuoksi vapautusta eduskuntatyöstä t.k:n 10 päiväksi.

Simonen pyysi samoin yksityisasiaain vuoksi vapautusta eduskuntatyöstä t.k:n 10 päiväksi.

Pyyntöihin suostuttiin.

4 §.

Tahmelan ty:n kirje.

Esiteltiin Tahmelan työväenyhdistyksen kirje, joka sisälsi otteen yhdistyksen 18.12. 1941 pidetyn kokouksen pöytäkirjasta. Otteessa lausutaan, että yhdistys on päättänyt antaa paheksumislausunnon niille ryhmän jäsenille, jotka olivat poissa 18. 11. 1941 eduskunnassa ryhmän jäsenen Toivosen voim hinnan määäämistä koskevasta ehdotuksesta äänestettäessä. Otteessa mainitaan vielä, että sanotussa äänestyksessä olisi ollut saapuvilla vain 33 ryhmän jäsentä, siis ne, jotka äänestivät Toivosen ehdotuksen puolesta. (Liite 1)

Tolonen: Myöskin Urjalan työväenyhdistykseltä on tullut samaa äänestystä koskeva kirje. Sanoi vastanneensa kirjeeseen ja selostaneensa asiaa. Mainitusta äänestyksestä oli poissa vain kahdeksan ryhmän jäsentä, joista viisi oli ryhmän antamalla luvalla. Se, että Toivosen ehdotuksen puolesta äänesti vain 33 ryhmän jäsentä, johtui pääasiassa siitä, että Toivonen, eivätkä muutkaan valiokunnan jäsenet, ollut liittännyt vastalausetta perustuslakivaliokunnan mietintöön. Hän ei myöskään esittänyt ehdotustaan ryhmän käsiteltäväksi.

Pitkäsilta: Asiaa ei hoidettu niinkuin se olisi pitänyt hoitaa. Toivonen ei ollut liittännyt mientintöön vastalausettaan. Kenties olisi lehtiin annettava selostus ryhmän menettelystä tässä asiassa.

Huotari: On jo myöhäistä selostaa asiaa lehdissä.

Asiasta puhuivat vielä Toivonen, Koponen, Kivisalo ja Aattela.

Keskustelun päätyttyä päätettiin kirjelmä merkitä saapuneeksi.

5 §.

"Piiskurin" valinta.

Päätettiin ryhmän "piiskuriksi" valita Tolonen, joka on tähän asti hoitanut tunnollisesti tämän tehtävän.

6 §.

Radion hankkiminen.

Keskusteltiin radion hankkimisesta ryhmähuoneeseen.

Keskustelun päätyttyä jätettiin radion hankkimisasian hoitaminen v.v. tehtäväksi.

V a k u u d e k s i :

M. Tanner
Puheenjohtaja.

M. Aattela
Sihteeri.

T a r k i s t e t t u :

A. Vainio

J. Raito

P ö y t ä k i r j a

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta, joka pidettiin pankkivaliokunnan huoneessa eduskuntatalossa 11 p:nä helmikuuta 1942. Kokous alkoi kello 17,30. Saapuvilla olivat: Bryggari, Erich, Huotari, Kulovaara, Kuusisto, Lonkainen, Peltonen, O., Reinikainen, Syrjänen, Tolonen, Voionmaa ja Aattela. Puhetta johti Reinikainen ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Päätetään pyytää selostus Tannerilta.

Päätettiin pyytää ryhmän puheenjohtajaa Tanneria selostamaan ryhmän kokoukselle tämänhetkisiä sisä- ja ulkopoliittisia asioita.

2 §.

Tolonen pyytää vapautusta piiskurin tehtävästä.

Esiteltiin ryhmän piiskurin Tolosen kirjelmä, jossa hän pyysi vapautusta piiskurin tehtävästä m.m. sen vuoksi, että hän oli eräässä äänestyksessä erehdyksessä vienyt äänestyslipun asemesta erään muun paperin äänestysuurna. (Liite 1)

Tolonen: Perusteli vielä eronpyyntöään pitäen itseään vähemmän sopivana piiskurin tehtävään.

Keskustelun päätyttyä päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että Toloselle ei myönnettäisi vapautusta piiskurin tehtävästä koska hän on tunnustusta ansaitsevalla tavalla toimensa hoitanut.

3 §.

Radion ostaminen.

Taloudenhoitaja Kuusisto ilmoitti ryhmän päätöksen mukaisesti tiedustelleensa radioitten hintoja. Selosti minkälaisia radioita ryhmälle oli tarjottu.

Asian johdosta käytettiin muutamia puheenvuoroja, joissa kosketeltiin eri radiomerkkien hyviä ja huonoja puolia.

Keskustelun päätyttyä päätettiin myöskin K.K:lta tiedustella radioita.

Radion hankkiminen jätettiin Kuusiston tehtäväksi.

4 §.

Aloitteet.

Kokouksen tarkastettavaksi esitettiin seuraavat ryhmän jäsenten tekemät aloitteet:

Kivisalon y.m. toivomusaloite tiheissä asumusryhmissä olevien vuokramiesten asumisoikeuden turvaamisesta. Aloite päättyy seuraavaan ponteen:

"että Hallitus kiireesti antaisi Eduskunnalle esityksen tiheissä asumusryhmissä olevien, lunastusoikeutta vaille jääneiden vuokra-alueiden vuokra-ajan pidentämisestä niin pitkäksi ajaksi, että sen kuluessa ehditään vuokramiehen asumisoikeus pysyvästi turvata, ja että Hallitus tämän toteuttamiseksi samalla valmistaisi ja Eduskunnalle antaisi esityksen joko lunastusoikeuden tai perinnöllisen vuokraoikeuden myöntämisestä tässä tarkoitetuille vuokramiehille."

Päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että aloite hyväksyttäisiin eduskunnalle jätettäväksi.

Lindmanin y.m. toivomusaloite takaisin vallattujen alueiden kaupunki- ja taajaväkisten yhdyskuntien oikeuttamisesta etuosto-oikeudella ostamaan sodan takia autioksi tai rakentamattomaksi jääneet, niille tarpeelliset tonttimaat, joita ne vastaisuudessa tulevat pitämään joko asemakaavallisista, historiallisista tai muista syistä itselleen tarpeellisina.

Päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että aloite hyväksyttäisiin eduskunnalle jätettäväksi.

Tuomisen y.m. lakialoite laiksi kansaneläkelain muuttamisesta. Aloitteella pyritään siihen, että myöskin julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa olevien henkilöiden puolesta työnantaja veloitettaisiin maksamaan toisen puolen kansaneläkelaitokselle menevistä vakuutusmaksuista.

Bryggari: Julkisoikeudellisessa asemassa olevat henkilöt työnantajaltaan eläkkeen. Tämä otettiin huomioon silloin kun kansaneläkelakia laadittiin.

Kulovaara, Peltonen ja Aattela kannattivat aloitteen jättämistä.

Keskustelun päätyttyä päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että aloite hyväksyttäisiin eduskunnalle jätettäväksi.

Aattelan y.m. toivomusaloite virkaloman tai vastaavan korvauksen järjestämisestä niille valtion viran- ja toimenhaltijoille, jotka vuoden 1941 aikana eivät ole saaneet säädettyä virkalomaa. Aloite päättyy seuraavaan ponteen:

"että hallitus ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin, että niille valtion viran- ja toimenhaltijoille, jotka eivät ole vuoden 1941 aikana saaneet säädettyä virkalomaa, myönnettäisiin saamatta jäänyt loma vuoden 1941 aikana, tai, ellei se kävisi päinsä, heille annettaisiin kohtuullisen suuri rahallinen korvaus menetetyistä virkalomasta".

Peltonen, O. Tämä on hyvin tärkeä aloite ja se olisi jätettävä eduskunnalle ryhmän aloitteena.

Keskustelun tähän päättyessä päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että aloite hyväksyttäisiin eduskunnalle jätettäväksi.

5 §.

Suhtautuminen Heiniön aloitteeseen.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän jäsenten suhtautuminen edustaja Sulo Heiniön lakialoitteeseen laiksi villaomavaraisuuden lisäämisestä.

Päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että ryhmän jäsenille myönnettäisiin oikeus kirjoittaa nimensä Heiniön aloitteen alle.

V a k u u d e k s i

Oskari Heiniö
Puheenjohtaja.

Uuno Aattela
Sihteeri.

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 11 p:nä helmikuuta 1942. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Andersson, G., Hakala, Hakkila, Komu, Lehtokoski / Pekkala, Salovaara, Tanner ja Wirtanen. Puhetta johti Reinikainen ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela. -Kokous alkoi kello 18.

1 §.

Päätetään pyytää selostus Tannerilta.

Päätettiin pyytää ryhmän puheenjohtajaa Tanneria selostamaan ryhmän kokoukselle tämänhetkisiä sisä- ja ulkopoliittisia asioita.

2 §.

Tolonen pyytää vapautusta piiskurin tehtävästä.

Esiteltiin ryhmän piiskurin Tolosen kirjelmä, jossa hän pyysi vapautusta piiskurin tehtävästä m.m. sen vuoksi, että hän oli eräässä eduskunnassa toimituksessa äänestyksessä erehdyksessä vienyt äänestyslipun asemesta erään muun paperin äänestysuurnaen. (Kirjelmä liitteenä v.v. pöytäkirjassa 11/2-42.)

Valmistava valiokunta ehdotti, että Toloselle ei myönnettäisi eroa piiskurin tehtävästä, koska hän on tunnustusta ansaitsevalle tavalla toimensa hoitanut.

Tolonen: Pysyi eronpyynnössään. Lupasi tehdä raportin syystoimintakauden ajalta. Ryhmäkuria pitäisi tehostaa. Edustajain pitäisi hoitaa tehtävänsä tunnollisesti.

Keskustelussa, jossa annettiin piiskurille tunnustusta työstään, asetuttiin Tolosta lukuunottamatta vastustavalle kannalle hänen eronpyyntönsä.

Keskustelun päätyttyä hyväksyttiin v.v. ehdotus.

3 §.

Aloitteet.

Ryhmän hyväksyttäväksi esitettiin seuraavat v.v. käsittelemät ryhmän jäsenten tekemät aloitteet:

Kivisalon y.m. toivomusaloite tiheissä asumusryhmissä olevien vuokramiesten asumisoikeuden turvaamisesta.

Hyväksyttiin v.v. ehdotuksen mukaisesti eduskunnalle jätettäväksi.

Lindmanin y.m. toivomusaloite takaisin vallattujen

alueiden kaupunki- ja taajaväkisten yndyskuntien oikeuttamisesta etuosto-oikeudella ostamaan sodan takia autioksi tai rakentamattomaksi jääneet, niille tarpeelliset tonttimaat, joita ne vastaisuudessa tulevat pitämään joko asemakaavallisista, historiallisista tai muista syistä itselleen tarpeellisina.

Hyväksyttiin v.v. ehdotuksesta eduskunnalle jätettäväksi.

Tuomisen y.m. lakialote laiksi kansaneläkelain muuttamisesta.

Hiltunen: Kansaneläkelakia eduskunnassa valmisteltaessa kiinnitettiin asianomaisessa valiokunnassa huomiota siihen, että julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa olevat henkilöt saavat valtiolta eläkettä, joten he ovat paremmassa asemassa kuin toiset työntekijät.

Aattela: Huomautti, että eläke-etu yleensä huomataan asianomaisen palkassa. Oli aloitteen jättämisen kannalla.

Kulovaara: On usein vaikea eroittaa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa olevaa toimenhaltijaa työlaisesta. Kertoi tästä eräitä esimerkkejä Turusta. Kannatti aloitteen jättämistä.

Peltonen, O.: Puhui myös valtion viran- ja toimenhaltijain palkoista. Noita palkkoja määrättäessä on eläke-etu huomattu.

Bryggari: Oli Hiltusen kannalla. Ei yksityisten työnantajain työssä aina makseta parempaa palkkaa kuin valtion työlaisille maksetaan. Esitti tästä eräitä tietoja. Ei kuitenkaan halunut vastustaa aloitteen jättämistä.

Hiltunen: Tuomisen aloite merkitsee pikkunäpertelyä. Valtion viran- ja toimenhaltijat ovat paremmassa asemassa kuin yksityisten palveluksessa olevat.

Lindman: Kansaneläkelaki kyllä kaipaa korjauksia ja selvennyksiä.

Keskustelun tähän päättyessä hyväksyttiin v.v. ehdotus, että aloite saadaan jättää eduskunnalle.

Esiteltiin Aattelan y.m. toivomusaloite virkaloman tai vastaavan korvauksen järjestämisestä niille valtion viran- tai toimenhaltijoille, jotka vuoden 1941 aikana eivät ole saaneet säädettyä virkalomaa.

Hyväksyttiin v.v. ehdotuksen mukaisesti eduskunnalle jätettäväksi.

Tämän jälkeen esiteltiin Nurmisen y.m. toivomusaloite toimenpiteistä vähävaraisten monilapsisten perheiden asuntoavus-

tuksen toteuttamiseksi. Aloite päättyi seuraavaan ponteen:

"että Hallitus ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin vähävaraisten, monilapsisten perheiden asuntoavustuksen toteuttamiseksi ja antaisi Eduskunnalle sita tarkoittavan lakiesityksen."

Aloitetta ei oltu jätetty v.v. tarkastettavaksi.

Hyväksyttiin eduskunnalle jätettäväksi.

4 §.

Suhtautuminen Heinön aloitteeseen.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän jäsenten suhtautuminen edustaja Sulo Heinön lakialoitteeseen laiksi villaomavaraisuuden lisäämisestä.

Hyväksyttiin v.v. ehdotus, että ryhmän jäsenille myönnetään oikeus kirjoittaa nimensä Heinön aloitteen alle.

V a k u u d e k s i :

Osk. Nieminen

Puheenjohtaja.

Urho Aattela
Sihteeri.

T a r k a s t e t t u :

Atto Järvenpää

A. Pitkäsista

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta, joka pidettiin pankkivaliokunnan huoneessa eduskuntatalossa 20 p:nä helmikuuta 1942. Kokous alkoi kello 14,30. Saapuvilla olivat: Bryggari, Erich, Hakkila, Huotari, Kajala, Kilpi, Kulovaara, Kuusisto, Lehtokoski, Lepistö, Peltonen, O., Rantala, Salmenoja, Tanner, Tolonen, Voionmaa ja Aattela. Kokouksessa olivat myös läsnä puoluesihteerit A. Aaltonen sekä järjestösihteerit T. Aaltonen, ministerit Pekkala ja Salovaara, puoluetoimitsija J. E. Janatuinen, puoluetoimikunnan jäsen G. Andersson sekä ryhmän jäsen Hiltunen. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Laki takaisin valloitetun alueen valtakunnan yhteyteen palauttamisen aiheuttamista poikkeussäännöksistä tulo- ja omaisuusverosta sekä suhdanneverosta annettuihin lakeihin.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän suhtautuminen otsikossa mainittuun hallituksen esitykseen ja suuren valiokunnan sekä valtiovarainvaliokunnan siitä antamiin mietintöihin.

Aattela: Selosti asian käsittelyä valtiovarainvaliokunnassa. Oli suuren valiokunnan, joka oli yhtynyt valtiovarainvaliokunnan mietintöön, mietinnön hyväksymisen kannalla.

Keskustelun päätyttyä päätettiin 12 äänellä 5 ääntä vastaan esittää ryhmälle, että ryhmä kannattaisi lain hyväksymistä hallituksen esityksen mukaisena.

2 §.

Laki tulo- ja omaisuusverosta annetun lain muuttamisesta.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän suhtautuminen hallituksen esitykseen laiksi tulo- ja omaisuusverosta annetun lain muuttamisesta.

Aattela: Selosti asian käsittelyä valtiovarainvaliokunnan asianomaisessa jaostossa. Jaosto ehdottaa esityksen 6 §:ää muutettavaksi siten, että vastoin hallituksen esitystä, säästöpankkeja ei verotettaisi omaisuudesta, joten ne tulisivat asetetuksi eräiden luottolaitosten m.m. hypoteekkiyhdistysten ja asuntophoteekkiyhdistysten asemaan. Esityksen 13 §:n 1 mom. 2 kohtaan esittää jaosto sellaista muutosta, että kiinteistöstä suoritettavasta eläk-

keestä vain puolet saataisiin tuloverotusta varten vähentää. Nyt saa vähentää koko eläkkeen määrän. Saman pykälän neljännen momentin, mikäli se koskee osuuskuntien verottamista, ehdottaa jaosto palautettavaksi nykyiseen muotoonsa. Nythän osuuskunnat saavat vähentää puolet verotettavasta tulostaan, mutta hallitus esittää, että osuuskunnat saisivat vähentää verovuonna jäsenilleen ylijäämän palautuksena suorittamansa tai hyvittämänsä määrän, osuuspääomalle maksettua korkoa lukuunottamatta. Puhuja perusteli jaoston ehdotusta. Jaosto ehdottaa myöskin esityksen 23 a §:n 1 mom. muuttamista niin, että pykälään sisältyvä n.s. poikamiesvero palautuisi nykyisen muotoonsa. Hallitus nim. ehdottaa, että jos sellainen verovelvollinen, joka on velvoitettu suorittamaan lisäveroa neljäkymmentä sadalta, on avioliitossa, niin tämä lisävero olisi vain kaksisikymmentä sadalta. Puhuja sanoi tässä kohdassa olevansa hallituksen esityksen kannalla. Jaosto on tehnyt vielä eräitä pääasiassa muodollista laatua olevia muutoksia.

Pekkala: Ihmetteli jaoston säästöpankkien verottamisessa omaksumaa kantaa. Säästöpankit voivat maksaa niille ehdotetun veron. Tämä pykälä olisi hyväksyttävä hallituksen esityksen mukaisena. Puhuja ei halunut vastustaa 23 a §:n muuttamista jaoston ehdottamalla tavalla. Osuuskuntien verotuksessa voidaan hyväksyä jaoston ehdotus.

Hiltunen: Selosti myöskin asian käsittelyä jaostossa. Jaoston osuuskuntien verotuksessa omaksuma kanta johtuu siitä, että on suuri määrä tuotanto-osuuskuntia, jotka, jos hallituksen esitys hyväksyttäisiin, joutuisivat verotetuksi kuten yksityisyrityksiä verotetaan, ne kun eivät ja'a ylijäämän palautusta. Jos säästöpankkien verotus hyväksytään hallituksen esityksen mukaiseksi niin se johtaa siihen, että k.o. pankkien on koroitettava antolainauskorkojaan. Mitä tulee 23 a pykälään, niin se olisi hyväksyttävä nykyisessä muodossaan, koska verojen alentamiseen ei nyt ole varaa.

Salmenoja: Osuuskauppojen verotuksessa olisi parasta olla entisen lain kannalla. Säästöpankkien verotuksessa on tuskin syytä poiketa hallituksen esityksestä.

Lehtokoski: Asettui osuuskauppojen verottamisessa jaoston kannalle, samoin säästöpankkien verottamisessa. Esityksen 23 a § olisi hyväksyttävä hallituksen esityksen mukaisesti.

Voionmaa: Säästöpankkien verotuksessa kannatan jaoston ehdotusta.

Tanner: Osuuskauppojen verotusasia olisi saanut mennä hallituksen esityksen mukaisesti. En tekisi tästä asiasta riitaa. Säästöpankkien verottamisessa en vastusta jaoston ehdotusta. Esityksen 23 a §:ssä olen jyrkästi hallituksen esityksen kannalla. Eduskunnan olisi edistettävä uusien avioliittojen solmiamista.

Pekkala: Puhui vielä säästöpankkien verottamisesta. Ei uskonut sitä, että esityksen hyväksyminen hallituksen ehdottamalla tavalla johtaisi siihen, että näiden pankkien olisi koroitettava antolainauskorkojaan.

Kulovaara: Säästöpankkien verotuksessa voidaan hyväksyä hallituksen esitys, sillä säästöpankeilla on verotettavaa omaisuutta, joiden arvot nyt ovat suuresti nousseet ja tätä ansiotonta arvonnousua olisi nyt verotettava. Mitä tulee 23 a §:ään niin se olisi hyväksyttävä jaoston ehdottamassa muodossa.

Rantala: Jaoston ehdotukset näyttävät yleensä tyydyttäviltä. Minusta olisi parempi, että lapsirikkaiden perheiden asemaa koetettaisiin huojentaa, joten en voi kannattaa hallituksen esitystä 23 a §:n kohdalla.

Aattela: Puhui vielä säästöpankkien verottamisesta ja 23 a pykälästä.

Kajala: Verokomiteassa oltiin sitä mieltä, että nyt käsiteltävänä olevassa pikaohjelmassa ei olisi puututtava osuuskuntien verottamiseen. Jaosto on tässä asiassa oikeassa. Kiinteistöistä suoritettavia eläkkeitä ei saisi vähentää tuloverotuksessa.

Keskustelun tähän päätyttyä päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa yksimielisenä kannanottona, että osuuskuntien verotuksessa hyväksyttäisiin jaoston ehdotus.

Tämän jälkeen päätettiin enemmistöllään (ääniä ei laskettu), että säästöpankkien verotuksessa kannatettaisiin jaoston ehdotuksen hyväksymistä.

Lopuksi päätettiin 9 äänellä 8 ääntä vastaan ryhmäkokoukselle ehdottaa, että 23 a § hyväksyttäisiin hallituksen esityksen mukaisesti.

V a k u u s d e k s i :

Matti Ikonen

Puheenjohtaja.

Uuno Rautala
Sihteeri.

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 20 p:nä helmikuuta 1942. Kokous alkoi kello 15,30. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Aarnio-koski, Eskola, Hakkila, Kuittinen, Linna, Peltonen, M., Perho, Pyy, Raunio, Salovaara, Syrjänen, Turkka ja Welling. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela. -Kokouksessa olivat myös saapuvilla puoluesihteerit A. Aaltonen sekä järjestösihteerit T. Aaltonen ja puoluejohtaja J. E. Janatuinen.

1 §.

Laki takaisin valloitetun alueen valtakunnan yhteyteen palauttamisen aiheuttamista poikkeussäännöksistä tulo- ja omaisuusverosta sekä suhdanneverosta annettuihin lakeihin.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän suhtautuminen pykälän otsikossa mainittuun hallituksen esitykseen.

Tanner: Selosti valtiovarainvaliokunnan ja suuren valiokunnan ehdotusta ja hallituksen esitystä. Ilmoitti, että v.v. suuri enemmistö on hallituksen esityksen kannalla.

Hiltunen: Valitettavasti ryhmä on taasen kannanotossaan myöhästynyt. Ryhmän olisi nyt hyväksyttävä suuren valiokunnan ja valtiovarainvaliokunnan ehdotus, muuten ryhmä jää yksin. Huomautti, että porvarillisilla edustajilla on taipumusta hyväksyä edustaja Luukan k.o. asiaa koskeva aloite, joten tämän välttämiseksi olisi hyväksyttävä suuren valiokunnan ehdotus. Ehdotti, että ryhmä kannattaisi suuren valiokunnan ehdotuksen hyväksymistä.

Kulovaara: Selosti asiaa. Kannatti Hiltusen tekemää ehdotusta.

Lepistö ja Aattela olivat myöskin Hiltusen ehdotuksen kannalla.

Keskustelun tähän päättyessä hyväksyttiin kaikilla äänillä (ääniä ei laskettu) 14 ääntä vastaan Hiltusen tekemä ehdotus, joten ryhmä vastoin v.v. kannanottoa päätti k.o. asiassa kannattaa suuren valiokunnan mietinnön hyväksymistä.

Liitteenä hallituksen esitys ja valtiovarainvaliokunnan sekä suuren valiokunnan mietinnöt.

Laki tulo- ja omaisuusverosta annetun lain muuttamisesta.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän suhtautuminen hallituksen esitykseen laiksi tulo- ja omaisuusverosta annetun lain muuttamisesta.

Tanner: Selosti hallituksen esitystä ja valtiovarainvaliokunnan asianomaisen jaoston muutosehdotuksia. Jaoston muutosehdotuksista kiintyy huomio kolmeen kohtaan, joiden suhteen ryhmän kanta olisi määriteltävä. Ensimmäinen kohta koskee säästöpankkien verottamista. Tähän asti ovat säästöpankit olleet verosta vapaita, koska niitä on pidetty yleishyödyllisinä laitoksina. Hallitus esittää nyt tämän verovapauden poistettavaksi. Valtiovarainvaliokunnan jaosto ehdottaa, että säästöpankit olisivat verovelvollisia tuloistaan mutta ei omaisuudestaan. Ryhmän valmistava valiokunta on jaoston kannalla.

Toinen kohta koskee osuuskuntien verottamista. Osuuskunnat saavat nykyään vähentään puolet verotettavasta tulostaan, mutta hallitus esittää, että osuuskunnat saisivat vähentää verovuonna jäsenilleen ylijäämän palautuksena suorittamansa tai hyvittämänsä määrän, osuuspääomalle maksettua korkoa lukuunottamatta. Valtiovarainvaliokunnan jaosto ehdottaa, että osuuskuntien verotus pidettäisiin entisellään, perustellen ehdotustaan sillä, että hallituksen esityksen hyväksyminen johtaisi siihen, että n.s. tuotanto-osuuskunnat joutuisivat ankaramman verotuksen kohteeksi, koska niitä tulitaisiin verottamaan kuten yksityisiä liikeyrityksiä. Tämä johtuu siitä, että tällaiset osuuskunnat eivät palauta jäsenilleen ylijäämää. Valmistava valiokunta on tässäkin kohdassa jaoston kannalla.

Kolmas kohta koskee n.s. poikamiesveroa. Hallitus esittää, että lakia muutettaisiin niin, että lapsettomat perheet suorittaisivat veron lisäystä nykyisen 40 %:n asemesta vain 20 %:a. Valmistava valiokunta on 9 äänellä 8 ääntä vastaan päättänyt tässä kohdassa kannattaa hallituksen esityksen hyväksymistä. Jaosto ehdottaa, että tämä kohta hyväksyttäisiin voimassaolevan lain mukaisena.

Puheenjohtajan selostuksen päätyttyä hyväksyttiin keskustelutta valmistavan valiokunnan kannanotto säästöpankkien ja osuuskuntien verotusta koskevissa kohdissa.

Tämän jälkeen otettiin käsiteltäväksi 23 a § (poikamiesveropöytä).

Hiltunen: Olen tässä kohdassa toisella kannalla kuin v.v. Minusta ei ole oikein, että nykyisenä ajankohtana annetaan verohelpoituksia. Hallitus ei ole perustellut esityksensä tätä kohtaa, eikä sitä jaostossakaan ole hallituksen taholta tarpeeksi hyvin moti-

voitu. Ehdotti, että ryhmä kannattaisi tämän kohdan hyväksymistä jaoston ehdottamassa muodossa, s.o. että lakia ei tässä kohdassa muutettaisi.

Rantala: Sellaisena kuin tämä kohta nyt on laissa se aiheuttaa sen, että otetaan ottolapsia, koska siten vältetään maksamista lisäveroa. Kannatti Hiltusen ehdotusta.

Aattela: Puhui hallituksen esityksen hyväksymisen puolesta.

Railo: Ottolapsien ottaminen ei ole väestöpoliittiselta kannalta tärkeätä, koska se merkitsee vain lapsen siirtämistä toiselta toiselle. Olisi suosittava nuoria perheitä ja sen vuoksi olisi hallituksen esitys hyväksyttävä.

Bryggari: Yhtyi Hiltusen ehdotukseen.

Kajala: Verotuspolitiikassa pitäisi noudattaa oikeudenmukaisuutta. Onhan selvää, että se jolla on vähemmän elätettäviä on veronmaksukykyisempi kuin se, jolla on enemmän. Jos siis poikamiehellä, joka on yksinäinen, on lisäveroa 40 % niin silloin pitäisi sillä, joka on naimisissa mutta lapseton, tämä lisävero olla pienempi, koska hänellä on paitsi itseään myöskin vaimo elätettävänä. Väestöpolitiikkaa ei pitäisi sotkea joka asiaan. Oli v.v. kannalla.

Lehtokoski: Oli hallituksen esityksen kannalla. Nuoria ihmisiä ei pitäisi lapsettomuudesta rangaista enemmän kuin mitä hallitus esittää.

Jokinen: Polemisoi Railon lausuntoa vastaan.

Kulovaara: Nuoria aviopareja olisi autettava erikoisten "avioliittolainojen" avulla. Väitti että hallituksen esityksen hyväksymisellä loukataan yksinäisiä naisia.

Keskustelun tähän päättyessä päätettiin ensin yksimielisesti, että naimattomien verovelvollisten on suoritettava lisäveroa 40 %, kuten voimassaolevassa laissa on säädetty.

Tämän jälkeen otettiin äänestyksellä ratkaistavaksi se onko avioliitossa olevien mutta lapsettomien suoritettava lisäveroa 40 vaiko 20 prosenttia. Äänestyksessä annettiin Hiltusen ehdotuksen puolesta 36 ääntä ja v.v. ehdotuksen puolesta 22 ääntä, joten ryhmä päätti kannattaa jaoston ehdotusta, jonka mukaa k.o. kohta olisi pidettävä voimassaolevan lain mukaisena.

Äänestyksen tuloksen julistamisen jälkeen kiinnitti Karjalainen huomiota esityksen 13 §:n 1 mom. 2 kohtaan, joka koskee oikeutta vähentää verotettavasta tulosta kiinteistöstä suoritettavat eläkkeet sekä 23 §:n 1 mom. 1 kohtaan, joka koskee verovelvollisen oikeutta vähentää verotettavista tuloistaan esityksessä mainitut sum-

mat 16 vuotta nuorempien lasten kohdalta.

Keskustelun päätyttyä päätettiin antaa valtiovarainvaliokunnan sos.-dem. valiokuntaryhmälle valtuus harkita suhtautumista Karjalaisen esittämiin kohtiin.

V a k u u d e k s i :

Matti Lamm

Puheenjohtaja.

Urho Aattela

Sihteeri.

T a r k a s t e t t u :

Lea Penttala

Mel Härmäläinen

P ö y t ä k i r j a

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta, joka pidettiin pankkivaliokunnan huoneessa eduskuntatalossa 19 p:nä maaliskuuta 1942. Kokous alkoi kello 18. Saapuvilla olivat: Erich, Huotari, Kajala, Kulovaara, Kuusisto, Lehtokoski, Lepistö, Linna, Lonkainen, Peltonen, O., Rantala, Reinikainen, Tanner, Tolonen ja Aattela sekä ministeri Salovaara. Puhetta johti Reinikainen ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Lomanpyyntöjä.

Turkka pyysi osuuskauppakokoukseen osallistumisen vuoksi vapautusta eduskuntatyöstä t.k:n 24 päiväksi.

Nokelainen pyysi kunnallisen tehtävän vuoksi vapautusta eduskuntatyöstä myöskin t.k:n 24 päiväksi.

Päätettiin puoltaa näitä lomanpyyntöjä.

2 §.

Kekäläisen ehdotus valikysymyksen tekemisestä.

Esiteltiin ryhmän jäsenen Kekäläisen ryhmälle osoittama kirjelmä, jossa esitetään että ryhmän puolesta tehtäisiin hallitukselle valikysymys pika-asutuslain perusteella erotettujen tai erotettavaksi määrättyjen maiden käytön järjestämisestä.

Aattela: Kekäläisen esittämä asia ei ole sellainen, että siitä voitaisiin nyt tehdä valikysymys.

Lepistö: Kekäläisen mainitsema asia on hallituksen asettaman komitean harkittavana ja valmisteltavana. Komitea on tehnyt ankerasti työtä ja hallitus tulee aikanaan antamaan esityksen asiasta. Asian johdosta ei voida tehdä kyselyä eikä valikysymystä.

Erich: Asiasta ei tosin voi tehdä valikysymystä mutta ehkä kyselyn.

Linna: Oli myös sitä mieltä, että asiasta ei voida tehdä valikysymystä eikä kyselyäkään.

Keskustelun tähän päätyttyä päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että Kekäläisen esittämän asian johdosta ei tehtäisi valikysymystä eikä kyselyäkään.

3 §.

Laki tulo- ja omaisuusverosta annetun lain muuttamisesta.

Puheenjohtaja ilmoitti, että ryhmän käsiteltäväksi on uudelleen otettu hallituksen esitys laiksi tulo- ja omaisuusverosta annetun lain muuttamisesta koska hallituksen puolesta on ilmoitettu, että hallitus tulee joko ottamaan esityksensä takaisin tai presidentti jättää esityksen vahvistamatta, jos eduskunta hyväksyy esityksen valtiovarainvaliokunnan ja suuren valiokunnan mietintöjen mukaisena. Eri eduskuntaryhmät voivat nyt harkita voisivatko ne asian toisessa käsittelyssä hyväksyä tämän lakiesityksen säästöpankkien ja osuuskuntien verotusta koskevat kohdat hallituksen esityksen mukaisina. Puhuja sanoi lausuneensa pääministerille, että hänen mielestään hallitus on liian myöhäisessä asian käsittelyvaiheessa tällätavoin puuttunut asian kulkuun.

Aattela: Selosti Helsingin Työväen Säästöpankin johtajan Laherman lausuntoa säästöpankkien verotuskysymyksestä. Eikö hallitus voisi tyytyä siihen, että osuuskuntien verotusta koskeva kohta hyväksyttäisiin hallituksen esityksen mukaisesti mutta säästöpankkien verotusta koskeva kohta hyväksyttäisiin valtiovarainvaliokunnan esityksen mukaisesti?

Lehtokoski: Yhtyi Aattelan lausuntoon. Jos hallituksen esitys sellaisenaan hyväksytään, niin säästöpankit eivät voi välttää nostamasta antolainaus korkojaan. Tässä vaiheessa tuskin enää voidaan perääntyä omaksutulta kannalta, joten hallitus saanee vetää esityksensä pois.

Linna: Oli myös sillä kannalla, että hallitus ottakoon esityksensä takaisin, jos se ei voi hyväksyä valiokuntien omaksumaa kantaa. Ryhmällä ei ole syytä muuttaa kantaansa.

Rantala: Oli myös sitä mieltä, että ryhmä ei voi muuttaa kantaansa tässä asiassa. Osuuskuntia ei ole asetettava osakeyhtiöitä huonompaan asemaan.

Kajala: Oli myös sillä kannalla, että osuuskuntia ei voida asettaa huonompaan asemaan kuin missä osakeyhtiöt ovat. Esitti otteita erästä luettelosta, jossa oli tilastoa siitä mitä eräät edustavat osakeyhtiöt joutuisivat maksamaan veroa, jos niitä verotettaisiin osuuskuntina ja mitä taas eräät suuret osuuskunnat joutuisivat maksamaan veroa, jos niitä verotettaisiin osakeyhtiöinä. Kuten tilastosta huomataan ei ero ole suuri. Kunnallisverotuksessa on asia toinen.

Peltonen, O.: Huomautti, että meitä vastaan voidaan har-

joittaa nyt propagandaa sillä, että sanotaan meidän estäneen hallituksen esittämien n.s. lapsivähennysten voimaantulon. Kannatti Aattelan esitystä, että osuuskuntien verotus hyväksyttäisiin hallituksen esityksen mukaan mutta säästöpankkien verotus valtiovarainvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Kuusisto: Ryhmä ei voi enää muuttaa kantaansa.

Lehtokoski: Asia on jo kerran ollut ryhmän käsiteltävänä, eikä ryhmä nyt enää voi perääntyä kannanotostaan.

Keskustelun tähän päätyttyä päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että ryhmä päättäisi pysyä ennen tekemässään päätöksessä, koska se ei enää asian tässä vaiheessa voi muuttaa kantaansa. Hallitus ottakoon esityksensä takaisin, jos se ei katso voitavansa hyväksyä valtiovarainvaliokunnan ja siihen yhtyneen suuren valiokunnan kannanottoa.

4 §.

Laki tupakkavalmisteverosta annetun lain muuttamisesta.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän suhtautuminen hallituksen esitykseen laiksi tupakkavalmisteverosta annetun lain muuttamisesta.

Aattela: Selosti asian käsittelyä valtiovarainvaliokunnassa ja sen asianomaisessa jaostossa.

Erich: Annan ratkaisevan merkityksen sille, että veron korottamisella suositetaan rikkaita siten, että sen kautta heille käy helpommaksi saada tupakkaa koska vähävaraisten täytyy supistaa tupakan kulutustaan. Oli valiokunnan mietintöön liitetyn vastalauseen, jonka olivat tehneet eraat valiokunnan sos.-dem. jäsenet sekä ed. Furuhjelm, hyväksymisen kannalla.

Tanner: Asiat menevät hullulle kannalle, jos kaikissa veroasioissa hylätään hallituksen esitys tai pannaan vastaan. Maalaisliittolaiset estivät verohallituksen perustamisen. Tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesitys menee nyt karille. Jos ei saada veroja ei asioita voida hoitaa.

Asiasta puhuivat vielä Linna ja Aattela.

Keskustelun päätyttyä päätettiin ryhmälle ehdottaa, että ryhmä päättäisi kannattaa valtiovarainvaliokunnan, siis hallituksen esityksen hyväksymistä.

5 §.

Furuhjelmin aloite Helsingin yliopiston järjestysmuodon perusteista.

Keskusteltiin ryhmän suhtautumisesta edustaja Furuhjelmin

aloitteeseen Helsingin yliopiston järjestysmuodon perusteista.

Lonkainen: Selosti asian käsittelyä perustuslakivaliokunnassa. Ruotsalaisen kansanpuolueen ryhmän jäsenet ihmettelevät sitä, että meikäläiset edustajat ovat olleet sillä kannalla, että ajankohta ei nyt ole sopiva tällaisen asian käsittelylle. Selosti aloitteen sisältöä. Perustuslakivaliokunnan meikäläinen ryhmä on aloitteen hylkäämisen kannalla.

Tanner: Piti häikäilemättömänä yrityksenä sitä, että tällaisena ajankohtana koetetaan ajaa tämäntapaisia asioita. Mikä ryhmä tahansa voisi nyt ottaa esiin jonkin erikoisvaatimuksensa ja ryhtyä sitä ajamaan. Asia pitäisi lykätä toiseen aikaan.

Lehtokoski: Oli myös asia käsittelyn lykkäämisen kannalla.

Keskustelun tähän päättyessä päätettiin perustuslakivaliokunnan meikäläiselle ryhmälle antaa kehoitus, että sen olisi koetettava saada Furuhojelman aloitteen käsittely siirretyksi.

6 §.

Tanner selostaa korvauslakiesitystä.

Ryhmän puheenjohtaja Tanner selosti uutta korvauslakiesitystä, jonka hallitus lähiaikoina tulee antamaan eduskunnalle. Esityksen mukaan tultaisiin antamaan täysi korvaus 500,000 markan rajaan asti. 500,000 markasta ylöspäin korvausta vähennettäisiin määrätyn asteikon mukaan ja 32 miljoonan kondalla annettaisiin korvausta 50 % menetetyistä omaisuudesta. Korvauksen perusteena olisi 31/1 1939 vallinnut hintataso.

V a k u u d e k s i :

Osk. Reinikainen
Puheenjohtaja.

Yng. Aattela
Sihteeri.

P ö y t ä k i r j a
=====

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 19 p:nä maaliskuuta 1942. Kokous alkoi kello 19. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Andersson, G. Andersson, K., Bryggari, Fagerholm, Hakala, Hakila, Jokinen, Karjalainen, Kilpi, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Komu, Malkamäki, Pekkala, Salmela-Järvinen, Salmenoja, Sillanpää, Syrjänen, Tuominen, Welling ja Voionmaa. Puhetta johti Reinikainen ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Lomanpyyntöjä.

Turkka pyysi osuuskauppa kokouksen ja puhujatehtävän vuoksi vapautusta eduskuntatyöstä t.k:n 24 päiväksi.

Nokelainen pyysi kunnallisen tehtävän vuoksi vapautusta eduskuntatyöstä myöskin t.k:n 24 päiväksi.

Pyyntöihin suostuttiin v.v. ehdotuksen mukaisesti.

Edellisten v.v. kokoukselle esitettyjen lomanpyyntöjen lisäksi pyysi Lindström vapautusta eduskuntatyöstä t.k:n 26-28 päiviksi, sekä Nurminen matkan vuoksi t.k:n 24 päiväksi ja Kauko Andersson sairauden vuoksi t.k:n 20 päiväksi.

Kaikkiin e.m. lomanpyyntöihin suostuttiin.

2 §.

Kekäläisen ehdotus välikysymyksen tekemisestä.

Esiteltiin ryhmän jäsenen Kekäläisen ryhmälle osoittama kirjelme, jossa esitetään, että ryhmän puolesta tehtäisiin hallitukselle välikysymys pika-asutuslain perusteella erotettujen tai erotettavaksi määrättyjen maiden käytön järjestämisestä.

Hyväksyttiin v.v. ehdotus, että asian johdosta ei tehdä välikysymystä eikä kyselyäkään.

3 §.

Laki tulo- ja omaisuusverosta annetun lain muuttamisesta.

Puheenjohtaja Reinikainen ilmoitti, että ryhmän käsiteltäväksi on uudelleen otettu hallituksen esitys laiksi tulo- ja omaisuusverosta annetun lain muuttamisesta, koska hallituksen puolesta on ilmoitettu, että hallitus tulee joko ottamaan takaisin esityksensä tai presidentti jättää sen vahvistamatta, jos eduskunta hyväksyy esityksen valtiovarainvaliokunnan ja suuren valiokunnan mietintö-

jen mukaisena. Hallitus ei katso voivansa hyväksyä valiokuntien säästöpankkien ja osuuskuntien verottamisesta omaksumaa kantaa. Eri eduskuntaryhmät voivat nyt harkita voisivatko ne asian toisessa käsittelyssä hyväksyä säästöpankkien ja osuuskuntien verotusta koskevat kohdat hallituksen esityksen mukaisina. -Puhuja sanoi lausuneensa pääministerille, että hänen mielestään hallitus on liian myöhäisessä asian käsittelyvaiheessa tällätavoin puuttunut asian kulkuun.

Valmistava valiokunta ehdottaa, että ryhmä päättäisi pysyä ennen tekemässään päätöksessä, koska se ei enää asian tässä vaiheessa voi muuttaa kantaansa. Hallitus ottakoon esityksensä takaisin, jos se ei voi hyväksyä suuren valiokunnan kantaa tässä asiassa.

Hyväksyttiin yksimielisesti v.v. ehdotus.

4 §.

Laki tupakkavalmisteverosta annetun lain muuttamisesta.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän suhtautuminen hallituksen esitykseen laiksi tupakkavalmisteverosta annetun lain muuttamisesta.

Valmistava valiokunta ehdottaa, että ryhmä kannattaisi valtiovarainvaliokunnan, joka on yhtynyt hallituksen esitykseen, mietinnön hyväksymistä.

Hämäläinen: Vähin mitä tässä asiassa voidaan tehdä on valiokunnan mietintöön liitetyn vastalauseen kannalla oleminen. Jos tupakan hintaa verolla sillä tavoin koroitetaan kuin mitä hallitus esittää, niin työmiehet eivät enää saa sillä tavoin kuin ennen tupakkaa itselleen hankituksi.

Hiltunen: Tällä kerralla on ollut vaikeata olla hallituksen esityksen kannalla. Kuluttajain taholta vedotaan hintasulkuun ja hintaneuvostoon ja sanotaan, että hallitus toimenpiteillään nostaa hintoja. Hallituksen pitäisi tehokkaasti valvoa hintoja, jottei niitä voitaisi jatkuvasti kohottaa. Vaikka tuntuukin vaikealta niin sittenkin hyväksyn hallituksen esityksen.

Pyy: Puhui hallituksen esitystä vastaan. Sanoi ettei voi olla niiden mukana, jotka hyväksyvät hallituksen esityksen.

Kuusisto: Tupakkaveron korotus voi johtaa siihen, että ruvetaan entistä enemmän harrastamaan tupakan viljelemistä. Ei tässä asiassa voida tehdä riitaa hallituksen kanssa.

Pitkäsilta: Vaikka tämä onkin pieni asia niin se kuitenkin osaltaan vaikuttaa hintojen korotukseen. Tuntuu siltä, että tässä asiassa on mentävä pitemmälle kuin mitä vastalauseessa ehdotetaan. Valtion

valtava rahantarve ymmärretään, mutta onko jo kaikki keinot käytetty valtion tulojen lisäämiseksi?

Aattela: Selosti asian käsittelyä valtiovarainvaliokunnassa ja sen asianomaisessa jaostossa.

Perho: En voi hyväksyä v.v. kantaa. Olen vastalauseen kannalla. Jos hallituksen esitys hyväksytään, niin tupakka siirtyy kokonaan rikkaiden miesten käytäntöön.

Simonen: Oli vastalauseen kannalla. Työläiset eivät veron koroitusta ymmärrä. Tupakan hintaa ei olisi näin paljoa koroitettava.

Rantala: Olisin ollut valmis hyväksymään suuremman hinnan koroituksen kuin mitä vastalauseessa ehdotetaan, mutta en tehnyt eri ehdotusta vaan yhdyin vastalauseeseen. Ehdotin jo v.v. että ryhmän jäsenille annettaisiin "vapaat kädet" tässä asiassa.

Tanner: Valtio tarvitsee nyt rahaa. Jos tuollainen henki ettei veronkorotuksiin voida suostua pääsee vallitsemaan, niin hukka perii. Tässä nyt pidetään oikeastaan turhaa ääntä, sillä veronkorotus on jo astunut voimaan, eikä tätä nyt olisi purettava.

Turkia: On verrattu elintarpeiden hintoja tupakan hintoihin, mutta tupakan hinnat ovat koonneet enemmän kuin elintarpeiden hinnat. Korotuksen perusteluksi ei kelpaa se, että rahaa tarvitaan. Omaisuutta ei vielä veroiteta riittävästi.

Peltonen, M.: Tässä ei ole kysymys yksinomaan markoista vaan tämä on myös psykologinen asia. Olisi otettava huomioon millä tavalla tämä asia vaikuttaa laajojen joukkojen mielentilaan. Kyllä minä alistun, mutta kyllä tämä on sellainen asia, jonka vaikutukset tulevat tuntumaan.

Keskustelun tähän päätyttyä toimitettiin äänestys, jossa 30 äänellä 20 ääntä vastaan hyväksyttiin v.v. ehdotus.

V a k u u d e k s i :

Osk. Heikinheimo

Puheenjohtaja.

Urho Pentti
Sihteeri.

T a r k a s t e t t u :

Kaisa Huilila

Onni Peltanen

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta, joka pidettiin pankkivaliokunnan huoneessa eduskuntatalossa 28 p:nä huhtikuuta 1942. Kokous alkoi kello 18. Saapuvilla olivat: Bryggari, Erich, Kajala, Kulovaara, Kuusisto, Lehtokoski, Linna, Peltonen, O., Rantala, Reinikainen, Salmenoja, Syrjänen, Tanner, Tolonen ja Aattela sekä kutsuttuna ryhmän jäsen Hiltunen. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Korvauslaki.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän suhtautuminen hallituksen korvauslakiesitykseen.

Hiltunen: Selosti asian käsittelyä valtiovarainvaliokunnan asianomaisessa jaostossa. Jaosto on katsonut voivansa todeta, että hallitus on arvioinut korvattavan omaisuuden arvon vuoden 1939 hintatason mukaisesti liian korkeaksi. Voidaan tosin sanoa, että jaostonkin laskelmat ovat liian hataroita, mutta ne antavat kuitenkin jonkinlaisen kuvan siitä minkä verran korvauksiin rahaa tarvitaan noudatettakoompa sitten hallituksen esittämää hintatasoa taikka jaoston enemmistön esittämää vuoden 1942 tammikuun 1 p:nä vallinnutta hintatasoa. Esityksen pääkohdat, joista myöskin erimielisyys aiheutuu, ovat hintatasokysymys ja korvausosioiden korko. Valtiovarainvaliokunnan meikäläinen ryhmä on halunut muutosta esityksen 5 §:ään, joka koskee asuntoirtaimiston sekä vaatteiden korvaamista. Olisimme halukkaita koroittamaan asuntoirtaimiston ylintä korvausrajaa hallituksen esittämästä 50,000 markasta 75,000 markkaan. Samoin olisimme halukkaita koroittamaan vaatteiden korvauksen ylintä rajaa aikuisten kohdalla hallituksen esittämästä 5,000 markasta 7,000 markkaan ja lasten kohdalla 2,000 markasta 3,000 markkaan. Edelleen valiokuntaryhmä haluaisi saada 7 §:ssä olevan korvausten vähennystaulukon hyväksytyksi sen mukaiseksi kuin ministeri Ramsay oli valtioneuvostossa ehdottanut. Tällätavoin saataisiin varoja niihin koroituksiin, joita mielestämme pitäisi tehdä. Olemme nim. vielä olleet sillä kannalla, että 22 §:ssä mainittujen osioiden korko pitäisi olla 5 % eikä 4 % kuten hallitus esittää. Valiokuntaryhmä on vielä halunut saada

muutetuksi asunto-osakeyhtiöiden korvausperusteita edullisemmiksi kuin mitä hallitus esittää. Selosti yksityiskohtaisemmin valiokuntaryhmän kantaa tässä asiassa.

Rantala: Selosti myös valtiovarainvaliokunnan meikäläisen ryhmän kantaa. Olisi kiinnitettävä huomiota sosiaaliseen linjaan, josta pääministerin sihteeri Sukselainen on kirjoittanut. Samoin olisi edustaja Teittisen ehdotukseen kiinnitettävä huomiota.

Tanner: Hiltusen mainitsevat ehdotukset näyttävät hyviltä, mutta niissä on se vika, että valiokunnassa saadaan kyllä korotukset läpi mutta vähennystaulukkoa ei saada hyväksytyksi Ramsayn ehdotuksen mukaiseksi.

Kuusisto: Asia on vaikea ratkaista niin hallituksen linjan kuin jaoston enemmistönkin linjan mukaan. Tällä asialla ei ole kiirettä. Arvioimislautakuntien työ olisi ensin saatava loppuun ja sen jälkeen voitaisiin nähdä mitä korvauksiin todella menisi rahaa. Sosiaalista linjaa pitäisi harkita.

Tanner: Eiköhän Kuusisto ole erheessä siinä, ettei tällä asialla ole kiire. Karjalaisten pitäisi saada pääomaa rakennustoimintansa alullepanemiseksi.

Lehtokoski: Selosti pääministerin käyntiä valtiovarainvaliokunnassa. Asunto-osakeyhtiöiden omaisuus olisi korvattava paremmin kuin hallitus esittää. Myös asuntoirtaimiston korvauksen ylärajaksi olisi pantava 75,000 markkaa, sekä vaatteista myönnettävän korvauksen rajaa nostettava kuten valiokuntaryhmä ehdottaa.

Aattela: Meikäläisten on täytynyt tätä asiaa käsitellä siinä mielessä, että hallituspulaa ei tulisi ja se on sitonut itse kunkin toimintaa. Hintatasokysymys on suurin riidanaihe. Selosti mitä n.s. sosiaalisesta linjasta oli jaostossa keskusteltu.

Syrjänen: Sanoi kiinnittäneensä huomiota samoihin seikkoihin kuin valiokunnan meikäläiset jäsenetkin. Sukselaisen linjaa olisi harkittava ja asia olisi sen vuoksi palautettava takaisin jaostoon. Hallitusta ei ole tähän kysymykseen kaadettava.

Reinikainen: Asia on käsiteltävä poliittisena. Meikäläisten ehdottamat lisäykset eivät kaada hallitusta.

Tanner: Kun on viitattu hallituksen arvioihin, niin tämän johdosta on sanottava, että hallitus ei ole sanonut mitään. Pääministeri on vain eduskunnassa esittämässään lausunnossa esittänyt erään arvion siitä minkä verran korkeintaan hallituksen esityksen mukaan korvauksiin tulisi rahaa menemään. Osoioiden korkoa ei olisi

koroitettava 5 prosentiksi.

Keskustelun tähän päättyessä toimitettiin ensin äänestys osioiden korosta. Äänestyksessä päätettiin kuudella äänellä viittä ääntä vastaan ryhmälle ehdottaa, että osioiden korkoa ei olisi koroitettava.

Tämän jälkeen päätettiin äänestyksettä ryhmälle ehdottaa, että ryhmä muissa kohdissa hyväksyisi valtiovarainvaliokunnan sosialidemokraattisen valiokuntaryhmän kannanotot.

2 §.

Vesioikeuslain muuttaminen.

Keskusteltiin suhtautumisesta hallituksen esitykseen vesioikeuslain muuttamisesta.

Kulovaara: Selosti hallituksen esitystä ja laki- ja talousvaliokunnan kantaa. Kysymys koskee uponneita tukkeja. Voimassaolevan lain mukaan saa kuka tahansa nostaa ja pitää sellaisen tukin, joka on ollut vuoden upoksissa. Hallitus esittää tämän nyt muutettavaksi siten, että tukkeja, jotka ovat vähintään vuoden olleet upoksissa ei saisi nostaja pitää vaan hänen tulisi luovuttaa ne kohtuullista korvausta vastaan sille, joka tukit on omistanut. Jos hallituksen esitys hyväksytään, niin se johtaa siihen, että upotukkeja ei nosteta, koska niitä ei kannata nostaa. Myöskään yhtiöt eivät niitä työvoiman puuttumisen vuoksi voi nyt nostaa ylös ja seurauksena on, että tulee suuri kansantaloudellinen tappio. Nyt tarvittaisiin kaikki se puumäärä mikä saatavissa on. Asia olisi hyväksyttävä laki- ja talousvaliokunnan mietinnön mukaisesti, s.o. hallituksen esitys olisi hylättävä.

Tanner: Ei tämä ole niin yksinkertainen asia kuin luullaan.

Keskustelun tähän päättyessä päätettiin, että annetaan asian mennä niinkuin se menee, eikä siihen oteta ryhmän kantaa.

3 §.

Työvelvollisuuslain muuttaminen.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän suhtautuminen hallituksen esitykseen laiksi työvelvollisuuslain muuttamisesta.

Bryggari: Selosti asian käsittelyä työväenasiainvaliokunnassa. Valiokunta on suurin piirtein hyväksynyt hallituksen esityksen. Esitystä ehdotetaan muutettavaksi sikäli, että rajoitetun työvelvollisuuden alaisten vanhempien henkilöiden ikärajaa alennettaisiin, mikäli on kysymys ruumiillisen työn tekijöistä, 70

vuodesta 65 vuodeksi. Puhuja huomautti, että lain rangaistus-
määräykset ovat ankarahkot, mikä on otettava huomioon kun rat-
kaistaan se hyväksytäänkö lakiesitys vaiko ei.

Päätettiin kannattaa lain hyväksymistä työväenasiain-
valiokunnan ehdottamassa muodossa.

4 §.

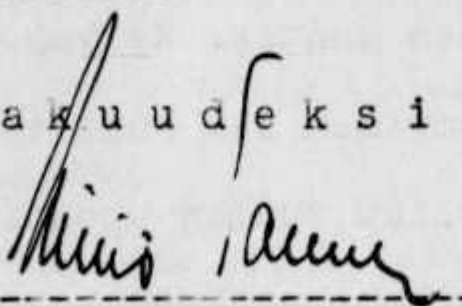
Lomanpyyntöjä.

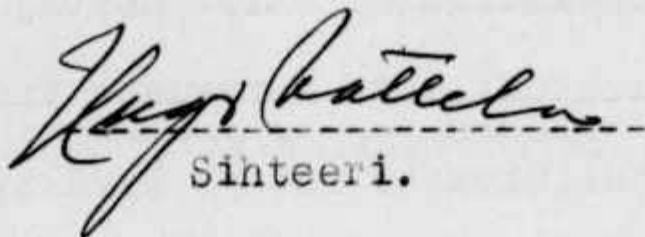
Vappujuhlasta aiheutuvan puhujatehtävän vuoksi pyysi-
vät vapautusta eduskuntatyöstä seuraavat ryhmän jäsenet t.k:n
30 päiväksi:

Sinisalo, U. Raatikainen, Erich, Kekäläinen, Koivu-
lahti-Lento ja Tanner.

Lomanpyyntöjä päätettiin puoltaa.

V a k u u d e k s i :

Puheenjohtaja.

Sihteeri.

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin
ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 28 p:nä huhtikuuta 1942. Kokous
alkoi kello 19. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Fagerholm,
Hakala, Hakkila, Huotari (sairas), Kettunen, Kilpi, Koponen, Kujala, Ku-
pari, Lepistö, Lonkainen, Malkamäki, Pekkala (ulkomailla), Peltonen, M.,
Raunio, Salovaara, Sillanpää, Simonen (sairas), Tervo, Tuominen, Wenman
ja Voionmaa. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Korvauslaki.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän suuntautuminen hallituksen
korvauslakiesitykseen.

Hiltunen: Selosti valtiovarainvaliokunnan asianomaisen
jaoston ehdotusta ja hallituksen laskelmia. Jaosto on katsonut voi-
vansa todeta, että hallitus on arvioinut korvattavan omaisuuden
arvon vuoden 1939 hintatason mukaisesti liian korkeaksi. Voidaan
tosin sanoa, että jaostonkin laskelmat ovat liian hataroita, mutta
ne antavat kuitenkin jonkinlaisen kuvan siitä minkä verran korvauk-
siin rahaa ja osoioita olisi pantava noudatettakoonpa sitten halli-
tuksen esittämää hintatasoa taikka jaoston enemmistön esittämää vuo-
den 1941 tammikuun 1 p:nä vallinnutta hintatasoa. Esityksen pääkoh-
tia ovat hintatasokysymys ja osioiden korko ja niistä suurin erimie-
lisyysskin aiheutuu. Valtiovarainvaliokunnan meikäläinen ryhmä on
halunut muutosta esityksen 5 §:n 2 mom. joka koskee asuntoirtaimis-
tosta ja vaatteista annettavaa korvausta. Olisimme halukkaita koroi-
tamaan asuntoirtaimiston ylintä korvausrajaa hallituksen esittämästä
50,000 markasta 75,000 markkaan ja vaatteiden korvauksen ylintä ra-
jaa hallituksen esittämästä 5,000 markasta 7,000 markaksi ja lasten
kohdalta 2,000 markasta 3,000 markaksi. Edelleen valiokuntaryhmä
haluaisi saada 7 §:ssä olevan korvaustaulukon hyväksytyksi sen mu-
kaiseksi kuin ministeri Ramsay oli sen valtioneuvostossa esittänyt.
Esitti tämän jälkeen k.o. taulukon. Tällä tavoin saataisiin varoja
niihin korotuksiin, joita mielestämme olisi tehtävä. Olemme nim.
myös sitä mieltä, että 22 §:ssä mainittujen korvausosioiden korko
pitäisi olla 5 % , eikä 4 % kuten hallitus esittää. Valiokuntaryh-
mä on vielä halunut saada asunto-osakeyhtiöille, asunto-osuuskunnil-
le ja puolikunnallisille asuntoyhtymille suoritettavaa korvausta
suurennetuksi siitä mitä hallitus esittää ja tämän vuoksi olisi

olisi 7 §:ään otettava uusi kolmas momentti, jossa sanottaisiin, että e.m. asunto-osakeyhtiöille y.m. olisi korvaus suoritettava täysimääräisenä vaikka vahingon suuruus on yli 500,000 markkaa. Jaosto on tehnyt useita muutoksia hallituksen esitykseen, mutta merkittävimmät ovat vain ne muutokset, jotka koskevat hintatasoa ja osioiden kor-
koa.

Tanner: Selosti v.v. kantaa. Valmistava valiokunta on hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan sosialidemokraattisen valiokuntaryh-
män kannanoton asuntoirtoaimiston, vaatteiden ja asunto-osakeyhtiöi-
den omaisuuden korvaamisen kohdalla, mutta osioiden korkokysymykses-
sä on v.v. asettunut hallituksen kannalle.

Kuittinen: Jos ryhmä vastustaa jaoston ehdotusta, että kor-
vausperusteena olisi tammikuun 1 p:nä 1942 vallinnut hintataso, niin
se on kovin valitettavaa. Tämä koskee erittäin kipeästi vähävaraisia
korvauksen saajia. Maanviljelijät ovat saaneet ennakokorvauksia ja
ovat jo voineet ostaa itselleen tavaroita ja rakennusaineita. Tonttien
omistajat ja työläiset ovat toisessa asemassa. Jos vuoden 1939 hinta-
taso määrätään, niin siitä koituu karjalaiselle työväelle suuri vahin-
ko. Tähän ei ryhmän olisi mentävä. Vaikka nimeni onkin Paavolaisen
aloitteen alla, niin en joka kohdassa ole aloitteen kannalla. (Naurua
ryhmässä)

Kuusisto: Niin hallituksen esitys kuin jaoston ehdotuskin
synnyttävät sellaisen riidan, että siitä on vahinkoa koko maalle.
Maamme on edelleen sodassa. Menot ovat suuret. Maan taloudellinen
asema on kovin vaikea. Rahan arvo alenee jatkuvasti. Korvauskysymyk-
sellä ei ole niin tulista kiirettä kuin väitetään. Karjalaiset tar-
vitsevat varoja, mutta niitä voidaan antaa ennakokorvausten muodos-
sa. Puhui sosiaalisesta linjasta, jota hänen mielestään tässä kysy-
myksessä pitäisi noudattaa.

Rantala: Yhtyi Kuusistoon siinä, että korvausasiassa pi-
täisi noudattaa sosiaalista linjaa. Vähävaraisia korvauksen saajia
olisi tyydytettävä. Ehdotti, että, edellyttäen että 7 §:ssä oleva
taulukko saadaan muutetuksi ministeri Ramsayn ehdotuksen mukaisek-
si, ryhmä kannattaisi korvausosioiden koron määrättäväksi 5 prosen-
tiksi.

Lindman: Asia on otettava sisäpoliittisena kysymyksenä.
Hallituspula olisi koetettava välttää, sillä ajankonta ei ole sopi-
va sellaisen synnyttämiseen. Sanoi että häntä suurin piirtein tyy-
dyttää v.v. ehdotus. Lakiin olisi vielä saatava mukaan kirjastojen
korvaaminen sekä aatteellisten yhdistysten omaisuuden korvaaminen.

SOSIALIDEMOKRAATTINEN EDUSKUNTARYHMÄ

Kokous 28/4 klo 19 1942

Asia:

1939

ehdotus »Jaa»

1942

ehdotus »Ei»

	Jaa	Ei		Jaa	Ei
Aarniokoski	1		Malkamäki		
Aattela	1		Malmivuori	1	
Andersson, G.			Mustasilta	1	
Andersson, K.	1		Mäkeläinen	1	
Bryggari	1		Nokelainen		1
Erich			Nurminen		
Eskola			Paasonen	1	
Fagerholm			Pekkala (allman)		
Hakala			Peltonen, M. H.	1	
Hakkila			Peltonen, O.	1	
Hälonen	1		Penttala	1	
Hiilelä	1		Perho		
Hiltunen	1		Pitkäsilta		
Huhta	1		Pyö		1
Huotari (H. Huotari)			Raatikainen, J.	1	
Hämäläinen		1	Raatikainen, U.	1	
Härmä			Railo	1	
Jokinen	1		Rantala		
Juutilainen	1		Raunio		
Kajala			Reinikainen		
Karjalainen	1		Salmela-Järvinen	1	
Kekäläinen	1		Salmenoja		
Kettunen			Salovaara		
Kilpi			Sillanpää		
Kivisalo	1		Simonen	1	
Koivulahti-Lehto			Sinisalo	1	
Komu	1		Syrjänen	1	
Koponen			Tanner	1	
Kuittinen		1	Tervo		
Kujala			Toivonen	1	
Kulovaara			Tolonen	1	
Kupari			Tuominen		
Kuusisto	1		Turkia	1	
Kämäräinen	1		Turkka	1	
Kääriäinen	1		Turunen	1	
Lehtokoski	1		Valta		1
Lepistö			Welling		
Lindman		1	Wenman		
Lindqvist			Wirtanen	1	
Lindström	1		Voionmaa		
Linna	1		Väisänen		
Lonkainen					
Lumme	1				

Puhui asunto-osakeyhtiöiden omaisuuden korvaamisesta ja yhtyi v.v. ehdotukseen tässä asiassa. Mitä tulee sosiaalisen linjan soveltamisesta tässä asiassa, niin sitä kannatan. Asia on aina-kin harkitsemisen arvoinen. Korvauslain ratkaisulla alkaa olla kiire. Lyhytaikaisten korvausosoioiden korko pitäisi olla 5 %.

Aattela: Selosti asian käsittelyä jaostossa.

Tanner: Kun on puhuttu hallituksen laskelmista, niin on huomautettava tämän johdosta, että pääministeri ei ole sanonut, että korvauksia varten on käytettävissä 14-15 miljaardia markkaa, hän on vain sanonut, että korvausten yhteismäärä saat-taa nousta tähän määrään. Kun on myöskin viitattu hallituksen peräytymiseen kannastaan edellisen korvauslain käsittelyn aikana, niin tämän johdosta on sanottava, että silloin oli ulkopoliittisista syistä suostuttava antamaan perään. Vuonna 1940 käytiin tämän asian yhteydessä suuri riita ja lopuksi päädyttiin sovittelutulokseen. Silloin tehtyä lakia on nyt huomattavasti parannettu. Karjalaiset ovat saaneet omaisuuttaan takaisin ainakin 50 %. Hallitus ei nyt tule perääntymään.

Hämäläinen: Jos eduskunta tulee parempaan tulokseen kuin hallitus, niin hallituksella ei ole oikeutta erota. On puhuttu sosiaalisesta linjasta ja sanottu, että se on vaikea määritellä. Se ei pitäisi olla kovin vaikea tehtävä. Voitaisiin esim. määrätä, että jos omaisuudesta on tuhoutunut 100-40 %, niin se korvataan vuoden 1942 hintatason mukaisesti. Siitä lähtien korvaus asteettain alenisi, niin että jos omaisuutta olisi menetetty 30 % ja järellä siis olisi 70 %, niin silloin korvattaisiin vuoden 1939 hintatason mukaisesti.

Hiltunen: Kannatti Rantalan ehdotusta. Sosiaalista linjaa on tutkittava.

Welling: Ei tämä asia ole niin kiireellinen, ettei sitä voida perusteellisesti harkita. On puhuttu sosiaalisesta linjasta, mutta tällaisille sivulinjoille nyt tuskin voidaan hypätä. Kaikkein tarpeellisin muutos on hintatason muuttaminen. Kannatan tässä jaoston ehdotusta. Ne, jotka nyt joutuvat rakentamaan, saavat maksaa paljon korkeampia hintoja kuin mitkä vuonna 1939 vallitsivat. Esitti esimerkkejä hintojen kohoamisesta. On koko maan edun mukaista, että Karjalan väestö pääsee nousemaan. Tämä väestö on kärsinyt raskaita menetyksiä. Pääministeri on lausunnossaan esittänyt eräitä numeroita ja jaoston ehdotuksen mukaan korvauksiin ei menisi enempää rahaa kuin mitä pääministeri tuossa lausunnossaan mainitsi

niihin menevän. Puhui asian poliittisesta puolesta. Eiköhän ulkopo-
liittiset syyt nytkin ole sellaiset, että hallituksen olisi annetta-
va perään. Hallituksen olisi neuvoteltava eduskunnan kanssa eikä se
saisi tämän asian vuoksi erota.

Karjalainen: Korvausasia olisi helppo hoitaa, jos olisi rahaa.
Viittasi Sukselaisen lausuntoon, joka koski inflatiovaaraa. On puhut-
tu hallituksen vaihdoksesta. Tuskinpa uudellakaan hallituksella oli-
si sen paremmin rahaa kuin nykyiselläkään. Korvauslaki ei yksin aiheu-
ta inflatiota, mutta se ainakin jouduttaa sen tuloa. Säästäjät ovat
jo menettäneet noin puolet omaisuudestaan ja sitä ei kukaan korvaa.
Sodan jatkuessa ei ole helppo käydä omaisuuden verotuksella omaisuu-
teen käsiksi. On siis lisättävä seteleitä.

Keskustelun tähän päättyessä hyväksyttiin ensin yksimielises-
ti v.v. ehdotus asunto-osakeyhtiöiden omaisuuden korvaamisesta.

Tämän jälkeen hyväksyttiin v.v. ehdotus asuntoirtaimiston ja
vaatteiden korvaamisen perusteista.

Tämän jälkeen hyväksyttiin äänestyksestä ehdotus, että korvaus-
osioille määrätään 5 %:n korko edellytyksellä, että 7 %:n taulukko
saadaan muutetuksi Ramsayn ehdotuksen mukaiseksi.

Otettiin nimenhuutoäänestyksellä ratkaistavaksi kysymys hinta-
tasosta. Äänestyksessä annettiin 41 ääntä hallituksen esityksen ja
7 ääntä valtiovarainvaliokunnan jaoston ehdotuksen puolesta, joten
ryhmä oli päättänyt kannattaa tässä kohdassa hallituksen esitystä.
(Äänestyspöytäkirja liite 1)

Päätettiin, että sosiaalista linjaa on tutkittava ja jos siinä
voidaan jotakin tehdä niin se otetaan tyydytyksellä vastaan.

2 §.

Piiskurin kirjelmä.

Puheenjohtaja ilmoitti, että piiskuri on lähettänyt ryhmälle
kirjelmän, jossa selostetaan ryhmän jäsenten poissaoloja.
Asia pantiin pöydälle.

3 §.

Lomanpyyntöjä.

Vappujuhlasta aiheutuvan puhujatehtävän vuoksi myönnettiin
v.v. ehdotuksesta lomaa seuraaville ryhmän jäsenille t.k:n 30
päiväksi: Sinisalo, U. Raatikainen, Erich, Kekäläinen, Koivulanti-Lehto,
ja Tanner.

Samasta syystä pyysivät vielä lomaa: Pitkäsilta, Turunen, An-
dersson, K. ja Kivisalo sekä kunnallisen tehtävän vuoksi Tuominen,
kaikki t.k: 30 päiväksi.

Pyyntöihin suostuttiin.

V a k k u d e k s i :

Puheenjohtaja.

Sinisteeri.

Tarkastettu:

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan ko-
kouksesta, joka pidettiin pankkivaliokunnan huoneessa eduskuntata-
lossa 7 p:nä toukokuuta 1942. Kokous alkoi kello 17. Saapuvilla oli=
vat: Bryggari, Erich, Kilpi, Kulovaara, Lehtokoski, Lepistö, Linna, Lon-
kainen, Rantala, Reinikainen, Salmenoja, Tanner, Tolonen, Voionmaa ja
Aattela. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Ryhmäkuri.

Sen johdosta, että ryhmän jäsen Vilho Komu on viettänyt
epäsäännöllistä elämää, otettiin asia kurinpitokysymyksenä käsi-
teltäväksi.

Puheenjohtaja Tanner selosti asiaa mainiten m.m., että Komu
on jo pitemmän aikaa viettänyt epäsäännöllistä elämää. Toista kuu-
kautta sitten oli hän ollut eduskuntatalossa olevassa työhuoneessaan
tolkuttomasti humalassa ja oli hänet silloin toisten henkilöiden
toimesta poistettava eduskuntatalosta. Silloin hänet lähetettiin
äitinsä luokse maaseudulle. Komu oli luvannut parantaa elämäntapan-
sa, mutta kun hän palasi kuukauden kestäneeltä lomaltaan Helsinkiin,
jatkoivat entistä elämänmenoaan, josta puhuja esitti eräitä tieto-
ja. Lopuksi puheenjohtaja ehdotti, että Komua kehoitettaisiin eroa-
maan eduskunnan jäsenyydestä.

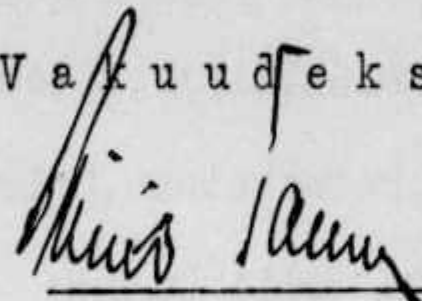
Asian johdosta syntyneessä keskustelussa kannatettiin puheen-
johtajan ehdotusta sekä kiinnitettiin huomiota siihen, että eräi-
den toistenkin ryhmän jäsenten elämäntapa antaa aiheita huomautuk-
seen, joten Komua kohtaava kurinpitotoimenpide on heille varoituk-
sena.

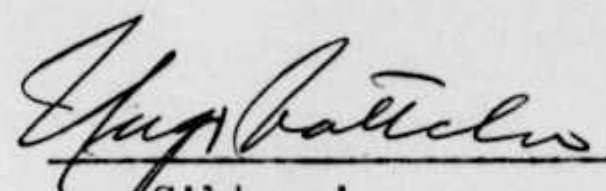
Keskustelun päätyttyä hyväksyttiin yksimielisesti puheenjoh-
tajan ehdotus,

että ryhmän jäsenlle Vilho Komulle annetaan kehoitus
erota eduskunnan jäsenyydestä.

Tämä kurinpitopäätös päätettiin saattaa Porin vaali=
piirin sosialidemokraattisen piirikokouksen tietoon kirjeel=
lisesti samalla kun piirikokoukselle lausutaan toivomus, että
se puolestaan antaisi Vilho Komulle samanlaisen kehoituksen
eroamisesta eduskunnan jäsenyydestä.

V a k u u d e k s i :

Puheenjohtaja.

Sihteeri.